

Stanovništvo Murtera u 18. stoljeću i početkom 19. stoljeća - Građa iz matičnih knjiga 1718.-1815. -

Kristijan Juran

Zadar, Republika Hrvatska

Moderna historiografija već neko vrijeme nastoji svojim pogledom obuhvatiti i povijest svakodnevice malih, "nevažnih", ljudi i sredina, iako je stalno opterećena "velikim" osobama, događajima i povijesnim dionicama. Svaki pojedinac, obitelj ili zajednica, imaju svoje mjesto u povijesti, koje treba samo potkrijepiti i kontekstualizirati odgovarajućom izvornom građom. Time se vodi i ovaj rad, koji pokušava, pomoću naizgled jednoličnih i šturih podataka iz matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih, oslikati jednu priobalnu dalmatinsku ruralnu društvenu zajednicu, zajednicu naselja i župe Murter, u 18. stoljeću i početkom 19. stoljeća. Analiziraju su osnovni demografski pokazatelji, iznosi se i objašnjava prezimenska, imenska, a posredno i socijalna struktura murterskog stanovništva, te se uočava komunikacija sa življem okolnog prostora kroz kumstva i miješane brakove.

1. UVOD

Predmet našeg rada jesu matične knjige župe Murter iz 18. i početka 19. stoljeća, pohranjene u murterskom Župnom arhivu:

- Matica vjenčanih (1718.-1815.) dimenzija 40 x 14 cm, bez korica, s 89 ispisanih i 37 praznih listova → dalje: **MV**;
- Matica krštenih (1718.-1815.) istih dimenzija, bez korica, s paginacijom 1-191 i još 14 praznih listova → dalje: **MK**;
- Matica umrlih (1718.-1815.) istih dimenzija, također bez korica, s paginacijom 2-118 → dalje: **MU**.

Ove matice pisane su u narativnoj formi latinskim jezikom, uz nekoliko upisa na talijanskom i hrvatskom jeziku.

Općenito, matične knjige pružaju - iako su upisi uglavnom svedeni na najosnovnije i kruto usustavljene podatke - građu prvog reda za demografsku, genealošku i antroponimijsku analizu stanovništva. Povrh toga, detaljnom i dubinskom analizom može se dobiti parcijalni uvid u gospodarske, klimatske, vjerske, zdravstvene, crkvene i općenito društvene prilike urasle u život pojedinca, obitelji i čitave zajednice.

Naš pogled usmjeren je prije svega na ukupnost i spektar građe iz promatranih matica. Određeni dijelovi građe ciljano su detaljnije raščlanjeni, da bismo bar donekle uronili u obiteljski život i strukturu murterskog stanovništva u 18. i dijelom 19. stoljeća, te kroz miješane brakove,

“priženičku” i inu imigraciju i provenijenciju kumova i svjedoka upoznali veze Murtera s okolnim življem i područjem.

U obzir su uzeti i određeni kvantitativni, odnosno demografsko-statistički pokazatelji (kretanje broja krštenih, vjenčanih i umrlih po godinama i mjesecima, starosna dob umrlih, ponovni brakovi i sl.), no cjelovitu povijesno-demografsku analizu na ovom mjestu izbjegli smo iz dva razloga: jer bi ona trebala biti predmetom jednog drugog rada s proširenom vremenskom, a možda i prostornom sastavnicom, a s druge strane nismo ni mogli računalno obraditi sve potrebne parametre, pa su broječni pokazatelji utvrđeni “ručnom” obradom koja znatno usporava postupak.

Zapravo, nešto više pažnje pridali smo analizi imenske i prezimenske strukture stanovništva, a naročiti nam je cilj bio iznijeti popis svih miješanih brakova, te onih osoba koje se spominju u maticama u bilo kojoj funkciji, a nisu podrijetlom iz Murtera. Na taj ćemo način pridonijeti istraživanju migracija stanovništva, i raznovrsnih veza između pojedinih naselja na obližnjem, ali i širem području.

U tom smislu, ovaj rad prirodno se nadovezuje na naš prilog o murterskim glagoljskim maticama iz 17. stoljeća.¹

Određene smjernice i mogućnosti u analizi građe iz matičnih knjiga crpili smo iz u nas objavljenih odabranih radova o toj problematici, kako iz onih općenitog pristupa,² tako i iz onih, još rijetkih, koji detaljno analiziraju i sintetiziraju bilo povijesno-demografsku građu, odnosno jedan njezin dio,³ bilo jezičnu i antroponimijску građu,⁴ društvenu i etničku strukturu stanovništva,⁵ ili su pak usmjereni na rekonstrukciju obitelji primjenom genealoške metode.⁶

Što se Murtera tiče, S. Kulušić je razmatrao demografsku i socijalno-geografsku problematiku u svojoj vrijednoj monografiji.⁷

2. KRŠTENJA

2.1. Formulacija i sadržaj upisa

Upisi iz MK pisani su latinskim jezikom i sadržavaju: nadnevak krštenja, nadnevak rođenja, ime svećenika koji je obavio krštenje i/ili unio upis, ime krštenika, imena i obiteljsko prezime roditelja, te imena i prezimena kumova koji su nazočili obredu. Krštenje se obično obavljalo

¹ K. JURAN, Murterske glagoljske matice, *Studia ethnologica Croatica* (primljeno za tisak).

² O matičnim knjigama i njihovoj građi općenito: A. STRGAČIĆ, Inventar fonda matičnih knjiga Državnog arhiva u Zadru, *Arhivski vjesnik* 2/1959., Zagreb, 485-539; S. KRIVOŠIĆ, Izvori za historijsku demografiju: starije matične knjige, *Arhivski vjesnik*, 31/1988., sv. 32 Zagreb, 13.-30.; M. BERTOŠA, Matične knjige - arhivsko vrelo o demografskim previranjima predindustrijske Europe, *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci*, 41-42/1999.-2000., Rijeka, 315.-352. Tu je navedena i druga korisna literatura.

³ S. KRIVOŠIĆ, *Stanovništvo Dubrovnika i demografske promjene u prošlosti*, Dubrovnik, 1990.; M. ANDREIS, Povijesna demografija Velog Drvenika, Malog Drvenika i Vinišća do god. 1900., *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 40/1998., Zadar, 227.-301.; *Vrijeme ženidbe i ritam poroda (Dubrovnik i njegova okolica od 17. do 19. stoljeća)* (više autora), Dubrovnik, 2000.

⁴ A. ŠUPUK, Najstarija matica šibenskog predgrađa Dolac, *Čakavska rič*, br. 2, Split, 1974., 5.-30.; ISTI, Dvije matice (šibenska i primoštenska) i njihovo antroponimno značenje, *Povid - zbornik radova o primoštenskom i rogozničkom kraju*, 1/1997., Primošten-Šibenik, 205.-238.

⁵ S. BERTOŠA, *Život i smrt u Puli: starosjeditelji i doseljenici od XVII. do XIX. stoljeća*, Pazin, 2002. Ova opširna monografija u cijelosti se temelji na građi iz pulskih matičnih knjiga. Korisna su i uvodna poglavlja o povijesnoj demografiji i matičnim knjigama kao povijesnim izvorima, a navedena je i brojna literatura.

⁶ M. ANDREIS, *Stanovništvo Drvenika i Ploče: povijesna antroponimija do godine 1900.*, Trogir, 2000.

⁷ S. KULUŠIĆ, *Murterski kraj*, Društveni centar Murter, Murter, 1984.

nekoliko dana nakon rođenja. Često se događalo da je dijete kršteno kod kuće “po hitnom postupku” jer je bilo u smrtnoj opasnosti (*urgente periculo mortis in domo proprie habitationis baptizati / in casu necessitatis domi baptizati*). Procjenu o tome je li se dijete nalazi u smrtnoj opasnosti davala je babica (*obstetrix provata*). Ako se predugo trebalo čekati na svećenika, ili je on bio spriječen, krštenje bi odmah nakon poroda obavila babica.⁸ Nakon nekoliko dana, ili čak mjeseci, kad je dijete bilo u zdravu stanju, u crkvi je naknadno obavljen i službeni obred krštenja. No, neka djeca su odmah nakon poroda podlegla smrtnoj prijetnji, pa je u upisu zabilježeno da su isti dan preminula i sahranjena (*euolavit / migravit in celum*). Takvih bilješki, u odnosu na broj krštenja pod smrtnom opasnosti, ima relativno malo, tek 11, jer je smrt ionako trebala biti zabilježena u MU. No, tri smrti novorođenčadi nisu u MU uopće uvedena, što navodi na oprez, jer je takvih propusta moglo biti i više.

2.2. Nezakonita djeca

U MK zabilježeno je osmero nezakonite, odnosno izvanbračne djece. Ako je otac bio nepoznat, dijete je kršteno s majčinim prezimenom: 16. 11. 1733. krštena je Kate, kći Ane Marušine i “nepoznatog” oca; 5. 7. 1757. kršten je Pere, sin Jurke, kćeri Radana Ilijića iz Pađena, i “nepoznatog” oca; 20. 6. 1760. krštena je Ivanica, kći Antice Tomine, a 12. 11. 1804. Matija, nezakonita kći (*inlegitima*) Ivanice ud. pok. Grge Šikina.

Nekad se za nezakonito dijete, kad je to poznato, spominje samo ime oca. Tako je 21. 1. 1766. krštena Matija, kći Ante Vodanova, *mula sine matrimonio*. U upisu iz MU od 7. 10. 1814. zabilježena je smrt Jele, kćeri Mate Božikova, s još nenavršenih mjesec dana života, *non ex legitimo concubio*. Međutim, iz MK doznajemo da je ona bila i krštena, ali se u tom upisu ne spominje da je rođena u izvanbračnoj zajednici!

Kad je Luce Kovačeva 14. 11. 1766. dala krstiti svog nezakonitog sina, izjavila je pred župnikom da je djetetov otac Mate Plesnin reč. Barotin (*sine matrimonio legitimo, filius cut dicit ejus mater Lucia Covaceva Mathei Plesnin uel Barotin*).

Dana 15. prosinca 1777. kršten je Tome, nezakoniti sin (*illegitimus*) Ive Marušina i Ane ud. pok. Jakova Skračina reč. Juranova. Tri godine poslije, Tome i Ane su pred oltarom “ozakonili” svoju bračnu zajednicu.

Iz MU doznajemo da je 17. listopada umrla Kovačeva *bastarchela* (!), u dobi od jedne godine.

2.3. Blizanci

U razdoblju 1718.-1815. rodilo se 28 parova blizanaca i jedne trojke (1,15% od ukupnog broja poroda). Vjerojatno je porod blizanaca nosio potencijalno više zdravstvenih komplikacija za novorođenčad i majku u odnosu na porode jedinki. Na to nas upućuje to što je čak 17 parova blizanaca (59 %) moralo biti kršteno u kući neposredno nakon poroda zbog smrtno opasnosti. Također, 10 parova (34 %) umrlo je nedugo nakon poroda. Među njih ubrajamo i trojke Antu, Filipa i Juru, sinove Jakova Rabojeva, koji su rođeni 8. 4. 1743.; Ante je umro već 11. 4., Filip 13. 4., a Jure 14. 4. iste godine.

2.4. Kretanje broja ro enih po godinama i mjesecima

U godišnjem kretanju broja rođenih nema izrazitih pozitivnih ni negativnih amplituda. Prosječno je u od 1718. do 1815. bilo 26 rođenja godišnje (usp. Prilog I.).

⁸ Neke babice su u MK zabilježene imenom i prezimenom: tako je 1735. jedno krštenje obavila babica Stoše ud. pok. Šime Šikina; Jele Radina krstila je u dva navrata (1737. i 1766.); Luce Frkina je babica 1748.; Jele Vodanova krstila je dva put (1763. i 1766.), a babica Antica ud. pok. Šime Zorzina u četiri navrata između 1776. i 1793.

Za analizu je mnogo zanimljiviji broj rođenih u pojedinim mjesecima.⁹ Najviše rođenih bilo je u rujnu (11,7 %), zatim siječnju (10,5 %) i listopadu (10,0 %). Najmanje djece rođeno je u lipnju (4,8 %). Uočavamo da je primjetno veći broj djece rođen u razdoblju između VIII. i I. mjeseca (59 %), nego između II. i VII. mjeseca (41 %). Prema tome, najveći broj začeca događao se u zimskim i proljetnim mjesecima, a najmanji u rujnu, u vrijeme intenzivnih poljskih radova. Takvi statistički pokazatelji sukladni su rezultatima rijetkih demografskih istraživanja u drugim hrvatskim krajevima.¹⁰

Tablica 1. Kretanje broja rođenih po mjesecima u razdoblju 1718.-1815.

(usp. i Prilog II.)

Mjesec	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
%	10,5	7,4	7,1	7,7	7,5	4,8	6,8	9,1	11,7	10,0	8,8	8,7

3. VJENČANJA

3.1. Formulacija i sadržaj upisa

MV sadrži 623 upisa vjenčanja i 7 potvrda (*vi*) o nepostojanju prepreka za sklapanje braka. Jezik je matice latinski, uz nekoliko upisa na talijanskom i jedan upis hrvatskim jezikom na latinici. Donosimo taj hrvatski upis: *U jme Issusovo Amen Na 19 Genara 1777 Cinim viru ja v^e Curat od zdola podpisani dasam uciniyo u zarqvi Parokialskoj na missi velikoi tri napovidi u tri dni zapovidna to jest na 7 na 12 i na 16 slidechega miseza Genara od dosastnoga matrimonia, koga xeli uciniti mate Perogieu d.^o Glamoz od vase Parokie Tisnoga, s' Anticom cherom Andrie seracina od ove od murtera megju koimi nijese odkrila nijedna zaprika po viri ja D. Andria Basin v^e Par^o.*

Upisi sadrže točno određene - kako i stoji u navedenom upisu - i šablonski sistematizirane podatke, uz ponešto izmijenjen slijed i drukčije izraze pojedinih župnika: poslije zabilješke o učinjene tri napovijedi u tri blagdana (*Denuntiationibus premissis tribus continuis diebus Festiuis / Premissis tribus denuntiationibus iuxta prescriptum Sacri Concilii Tridentini*) nakon kojih nije otkrivena nikakva zapreka vjenčanju (*nulloque Canonico impedimento detecto*), župnik, odnosno svećenik koji piše u prvom licu (npr. *ego Ioseph Fortis Parochus Murterii*) vezuje u sveti brak ženika i nevjestu, s njihovim obostranim pristankom (*eorumque mutuo consensu*), u župnoj ili nekoj drugoj crkvi ili mjestu. Na kraju se spominju svjedoci koji su nazočili vjenčanju.

Ako jedan od supružnika nije bio podrijetlom iz župe gdje se održavalo vjenčanje, tj. iz Murtera, morao je pribaviti potvrdu od župnika iz svoje matične župe u kojoj su također trebale biti objavljene tri napovijedi i utvrđeno nepostojanje prigovora vjenčanju. Primitak takve potvrde župnik bi pribilježio u upisu.

U određenim prilikama napovijedi su bile ispuštene dopuštenjem biskupa ili generalnog vikara (*Omissis omnibus denuntiationibus ex facultate Illustrissimi ac Reuerendissimi Domini Episcopi*). Nije nam poznato koji su bili uzroci tome. Možda se oni ne navode zbog svoje osjetljive prirode. Ispuštene napovijedi primijetili smo kod 25 vjenčanja (4 %).

⁹ U obzir su uzeti datumi rođenja, a ne krštenja, iako je među njima obično bio razmak od samo nekoliko dana.

¹⁰ Prema podacima u: *Vrijeme ženidbe*, 84.-87.

Biskup je također davao dopuštenje za vjenčanje krvnim srođnicima - otklanjanje zapreke 3. i 4. stupnja krvnog srođstva (*obtenta dispensatione quarti/tertii gradus consanguinitatis*). Takvih vjenčanja bilo je 38 (6,1 %).

Manji broj vjenčanja nije bio obavljen u župnoj crkvi Sv. Mihovila. Kao mjestâ obreda navode se crkve Sv. Roka (3 vjenčanja), Sv. Marije u Gradini (6 vjenčanja), Sv. Nikole u Šibeniku (1 vjenčanje), Sv. Marije Belverde u Šibeniku (3 vjenčanja) i šibenska katedrala Sv. Jakova (3 vjenčanja). Osim što su u spomenutim crkvama sklapani brakovi radi sasvim praktičnih razloga ili posebnih prigoda, katkad je to mogao biti tek izraz "ekstravagancije".¹¹

Isto tako, 10 vjenčanja obavljeno je u obiteljskim kućama ženika ili nevjeste, ali u samo dva slučaja navedena je opravdanost takvog odstupanja od uobičajene prakse. Tako se 28. 1. 1720., kada je sklopljen brak između Grge Juretina i Kate Vodanove, bilježi da je vjenčanje obavljeno u kući rečenog Grge zbog kišnog nevremena (*domi ipsius Gregorii ob nimiam pluviam*). U drugom slučaju, 15. 1. 1792., sklopljen je brak između Mihe, sina Mate Banova, i Mande, kćeri pok. Šime Mudronjina, u kući rečenog Mate zbog teške bolesti koja je nevjestu prikovala za krevet (*domi Mathei Banov, in qua Magdalena filia defuncti Simeonis Mudroagna gravi morbo oppressa in lectoja*). Nakon što je Mande ozdravila obred je dopunjen svečanim blagoslovom ženidbe na Svetoj misi (*Postea cum sanitati supradicta Magdalena fuerit restituta cum sponzo ad Ecclesiam pervenit, ibique eis in Celebratione Misse de ritu S.M.E. benedixi*).

Nije bila rijetkost da se na isti dan održi više vjenčanja. Tako su 13. 7. 1760. sklopili brak: Stipe Turčinov pok. Dunata i Mande Šikina, te Stipina sestra Jaka i Šime Pulisanov. Dana 20. 7. 1760. održana su tri vjenčanja, a među vjenčanima su bili braća i sestre iz dvije obitelji: Rabojev Ive sin Jakova i Boškina Jaka kći pok. Stipe; Boškin Šime pok. Stipe i Grškova Kate kći Grge; Grškov Bare sin Grge i Mihatova Jele kći Nikole. Najviše vjenčanja u jednom danu bilo je 9. 10. 1768. - čak 6 (od ukupno 8 te godine!), a 26. 11. 1752. sklopljeno je 5 brakova (također od ukupno 8 te godine).

Događalo se da su pojedine obitelji bile vezane s više bračnih zajednica (dva brata i dvije sestre, brat i sestra iz jedne obitelji i sestra i brat iz druge, i sl.). Takva vjenčanja mogla su biti "dogovarana" poradi socijalno-imovinskih razloga (miraz, zajedničko obiteljsko gospodarstvo) ili jednostavno radi učvršćenja tradicijskih ili novonastalih drugovrsnih veza između pojedinih obitelji. Navest ćemo nekoliko primjera. Ante i Tome, sinovi Andrije Banova, oženili su dvije sestre - Katu i Ivanicu, kćeri Marka Rabojeva (1738. i 1744.). Banova Jele, sestra navedenih Ante i Tome, udala se za Rabojeva Tomu, sina Ive, koji je bio Markov rođak (1747.). Boškin Mate pok. Šime vjenčao se s Anom Kožulovom 2. 2. 1794., a istog dana Matina sestra Andrijana udala se za Josu Kožulova, Aninog brata. Nikola Bašin (rođen 1747.) bio je u prvom braku s Jakom Girinovom iz Betine, koja mu je rodila šestero djece, a među njima i Anticu rođenu 1773. Jaka je umrla 1792. a već sljedeće godine Nikola je ušao u drugi brak s Jakom Ježinovom, udovom pok. Mate Skračina (dakle, i njoj je to bio drugi brak), s kojom je bio u 3. stupnju krvnog srođstva. Nedugo zatim, Nikolina kći Antica iz prvog braka udala se za Tomu Ježinova, brata njezine maćehe! Spomenimo i obitelj Mihe Skračina, čiji su sinovi Jure i Luka oženili Stošu i Anticu, kćeri Andrije Mudronjina (brak između Jure i Stoše sklopljen je 1747., a između Luke i Antice 1760.). Mihina kći Ivanica, pak, udala se za Andrijinog sina Šimu. Evo i jedan "bratski" primjer priženjenja: braća Joso i Luka Jurjagini priženili su se u obitelj Ive Plesnina oženivši njegove kćeri Cvitu i Tomicu, jedine Ivine nasljednice. Sličnih primjera ima još, ali ih ovdje nije potrebno sve navoditi.

¹¹ Poticaj u tom pravcu daju nam, primjerice, tri od četiri udane kćeri doseljenog trogirskog trgovca Pavla Majolija, koje su vjenčane u crkvi Sv. Marije u Gradini, uz ispuštene napovijedi i s "biranim" bračnim partnerima. O toj obitelji bit će još riječi.

3.2. Udovci i udovice

Prosječno trajanje života stanovnika Murtera u vremenu 1718.-1815. iznosilo je 31,8 godina.¹² Rana smrt jednog od bračnih partnera nije bila rijetka pojava. Ona se nadoknađivala ponovnom ženidbom/udajom koja je osiguravala skrb nad djecom, udomaćivanje i normalno funkcioniranje obitelji. Fertilno razdoblje, osobito žena, moralo se "iskoristiti" da bi se "osigurao" optimalan broj djece i omjer spolova (treba imati u vidu visoku smrtnost dojenčadi), što je naposljetku omogućavalo održanje u onovremenim životnim okolnostima, osiguravajući potrebnu radnu snagu obiteljskom gospodarstvu.

Analizom matičnih upisa uočili smo jednak broj ponovnih (drugih) brakova udovaca i udovica (47 - 7,9 % od ukupnog broja brakova). Samo je dva put posvjedočen treći brak udovica, a uočeno je pet trećih brakova muškaraca. Kad se žena udavala drugi ili treći put, redovito se u upisima naznačuje da je ona udovica¹³ za razliku od ponovnih brakova muškaraca, kad nije bilo neophodno istaknuti da je mladoženja udovac, iako je i to zabilježeno nekoliko puta.

Tablica 2. Vremenski interval između smrti supružnika i ulaska u drugi brak¹⁴

	Udovci	%	Udovice	%
0-1 god.	24	51,1	7	20,6
1-2 god.	14	29,8	7	20,6
2-3 god.	2	4,3	8	23,5
3-4 god.	3	6,4	3	8,8
4-5 god.	1	2,1	4	11,8
5-8 god.	1	2,1	1	2,9
> 8 god.	2	4,3	4	11,8
PROSJEK	1,5 god		3,1 god	

Prosječni interval veći je za ponovni braka udovica (3,1 god.) u usporedbi s drugom ženidbom udovaca (1,5 god.). Muškarac je vjerojatno imao veću slobodu pri "biranju" bračnog partnera, ali i izrazitiju potrebu za što ranijim ulaskom u drugi brak (radi podizanja djece i održavanja domaćinstva), a žene su bile pasivnije u tim "međubiteljskim" migracijama zbog obaveza prema djeci iz prvog braka i jer nisu bile gospodarice na svome osim u rijetkim slučajevima ("prčijašice").¹⁵ Tako čak 80,9 % udovaca ulazi u drugi brak do dvije godine nakon smrti supruge, a u istom vremenskom intervalu (2 god.) samo 41,2 % udovica (od onih koje su se preudale) ušlo

¹² Usp. Tablicu 7.

¹³ U takvim upisima najčešće se navodi ime i prezime pokojnog supruga uz djevojačko prezime i ime oca (*Miram filiam qm: Donati Miletin, relictam qm: Georgii Zorzini*). Katkad se udovica određuje samo prema pokojnom suprugu (*Matheam relictam defuncti Pauli Giurgiaga*) ili prema svom ocu (*Thomasinam filiam Andree Scracin in secundo uoto*), a još rjeđe se događalo da se udovica navodi samo kao *vidua* (*Matheam Glamočev ex Stretto, vidua*), pa je u potonjim slučajevima, radi pobliže identifikacije, potrebno konzultirati MK i MV.

¹⁴ Od ukupno 47 drugih brakova udovica, u statistiku su uključene samo 34, jer nam za ostale nedostaje podatak o smrti suprugâ (uglavnom bračni parovi koji su živjeli izvan Murtera). Kod udovaca su obuhvaćeni svi drugi brakovi.

¹⁵ Dakako, šira demografska studija morala bi uključivati i brojne druge parametre: broj i dob djece (ako je bilo živućih) iz prvog braka, starije članovi obitelji pokojnog supruga koji trebaju skrb, pripadnost proširenoj ili inokosnoj obitelji, trajanje fertilnog razdoblja, broj djece u drugom braku i sl.

je u novu bračnu zajednicu.¹⁶ "Rekorder" po brzini vjenčanja je Mate Mudronjin reč. Stipanov, rođen 1762., kojemu je prva supruga preminula 15. 1. 1792. a već za nešto više od mjesec dana, 19. 2. 1792., tada još kao tridesetogodišnjak u punoj snazi, oženio je Tomicu Markovu, koja mu je do 1807. rodila petero djece. U prvom braku (razdoblje 1786.-1792.), sudeći prema MK, čini se da Mate nije imao djece (vjerojatno mu ih prva supruga nije mogla podariti), pa je takva situacija mogla neposredno utjecati na brzinu sklapanja drugog braka. Ovaj primjer govori i o tome da je potrebno statističke pokazatelje, koji su nužnost u demografskoj analizi, dopuniti promatranjem pojedinačnih primjera (iako se mnoge pretpostavke logično nameću) radi kreiranja što potpunijih i sadržajnijih zaključaka. Uočili smo još jednu zanimljivu situaciju: Tomica, kći Andrije Skračina, prvi se put udala 8. 10. 1719. za Ivu Bilina iz Betine, a na isti nadnevak (!) - 8. 10. 1730. - sklopila je drugi brak, s Ivom Juroševim također iz Betine.

Sljedeća tablica pokazuje kolika je bila prosječna dob supružnika pri stupanju u bračnu zajednicu.

*Tablica 3. Prosjek godina kod stupanja u prvi, odnosno drugi brak
(statistički uzorak = 20 žena i 36 muškaraca)¹⁷*

Muškarci		Žene	
1. brak	2. brak	1. brak	2. brak
25,5	38,3	22,4	31,9

Nevjeste, odnosno udovice bile su prosječno mlađe od ženikâ/udovaca, u skladu s nepisanim pravilom koje počiva prije svega na biloškim razlozima. No, bilo je dosta suprotnih primjera. Tako su 1789. vjenčani Jele Jadričina ud. pok. Dume u dobi od 40 godina i Ive Božikov koji je bio deset godina mlađi, i kojemu je to bio prvi brak. Možda je to bio brak "iz interesa" jer je Jele imala iz prvog braka samo sina Grgu kojemu je tada bilo 14 godina (ostala djeca iz prvog braka umrla su), a nije imala ni živuće roditelje, ni braću ni sestre. Dakle, ostala je sama u domaćinstvu, s maloljetnim sinom, pa je moguće da se Ive priženio i preuzeo ognjište. Ali s druge strane, slična je i Ivina obiteljska situacija: on je tada jedini živući član svoje uže obitelji (otac, mati, braća i sestre umrli su), pa bi jedino neki drugi izvorni podaci (npr. oporuke Ivinih ili Jelinih roditelja) mogli riješiti nedoumice.

Od 20 promatranih udovica za koje imamo potrebne podatke, samo su dvije imale više od 40 godina pri stupanju u drugi brak. To znači da ih je velika većina bila još u reproduktivnom razdoblju, odnosno da je bio neznatan broj brakova koji su sklapani, recimo to tako, radi uzajamne staračke skrbi. Promatrajući pak ponovne brakove muškaraca, s uvidom i u podatke iz MK (krštenje djece, ako ih je bilo iz tih obitelji), mogli bismo zaključiti da je barem 5 brakova (od 36) sklopljeno radi zajedničkog života u već poodmakloj, neproduktivnoj dobi (udovci s više od 50 godina života).

3.3. Kretanje broja vjenčanih po godinama i mjesecima

U ovom razdoblju je bilo prosječno 6,4 vjenčanja godišnje. Najviše brakova sklopljeno je 1808. (17), a 1726., 1740. i 1812. nije zabilježeno niti jedno vjenčanje (usp. Prilog I.). Obično se misli da je pojava malog broja vjenčanja povezana s nerodnim godinama i oskudicom, kad nedostaje materijalnih preduvjeta i volje za uobičajena svadbena slavlja. Da bismo popratili smjer te

¹⁶ Međutim, ako se ne bi uzela u obzir tri ekstremna slučaja, gdje je taj interval iznosio 7-9 god., dobiveni prosjek bio bi 13,6 mjeseci.

¹⁷ Za ovu statistiku poslužili su nam upravo podaci o udovicama i udovicama. Iako je zabilježeno 47 drugih brakova i za udovce i udovice, točna godina rođenja poznata nam je tek za 20 žena i 36 muškaraca iz promatrane skupine.

pretpostavke nedostaju nam podaci o lokalnim gospodarskim kretanjima u 18. st. Ipak, neke korake možemo napraviti. Osobito kritične godine za sklapanje brakova bile su 1728.-29. (3 vjenčanja u 2 godine), 1740.-41. (samo 1 vjenčanje u 2 godine) i 1765.-67. (5 vjenčanja u 3 godine). S obzirom na kritične godine 1740.-41. napominjemo da je 1740. u Dalmaciji zabilježena oskudica osnovnih prehrambenih proizvoda (usp. i podatak o samo 7 rođenih/krštenih 1741.),¹⁸ a mali broj vjenčanja u godinama 1765-67. mogao bi biti u vezi s pojavom gladi u Dalmaciji 1764. godine.¹⁹ No, najveća oskudica koja je pogodila Dalmaciju u 18. st., ona iz 1782.-83., kada je i u Murteru 60 osoba umrlo od gladi, nije imala negativni učinak na broj vjenčanja u idućim godinama.

Učestalost vjenčanja u pojedinim mjesecima ovisila je o običajima vezanim uz poljoprivredni kalendar i katolički kulturni krug. Naime, prema crkvenim propisima, svečani blagoslov ženidbe nije se mogao, osim u posebnim prilikama i uz opravdane razloge, dobiti u adventsko i korizmeno vrijeme, te je stoga razumljiv malen broj vjenčanja u ožujku (3,2 %), travnju (2,2 %) i prosincu (3,5 %). No, malen je broj vjenčanja i u razdoblju od svibnja do rujna. Velika većina vjenčanja zapravo je raspoređena u tri mjeseca: siječnju, veljači i studenome (63,1 % svih vjenčanja), u skladu s običajima na širem hrvatskom području, jer brakovi su najčešće sklapani u doba smanjene gospodarske aktivnosti pučanstva (uglavnom zimsko razdoblje), a naročito nakon završetka jesenskih poljskih radova, kada se raspolagalo kakvom-takvom materijalnom osnovicom za priređivanje svadbenog slavlja.²⁰

Tablica 4. Kretanje broja vjenčanih po mjesecima u razdoblju 1718.-1815.

(usp. i Prilog II.)

Mjesec	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
%	15,9	20,9	3,2	2,2	4,3	3,0	3,7	3,7	3,4	9,3	26,2	3,5

3.4. Provenijencija supružnika

165 od ukupno 623 vjenčanja, što iznosi 26,5 %, bili su brakovi u kojima jedan od supružnika nije porijeklom iz Murtera. U tim miješanim brakovima, koji su bili uvjetovani suženim izborom bračnog partnera i potpomognuti obiteljskim i ekonomskim vezama, primjetnu većinu čine braćni partneri iz Betine (58), Jezera (41) i Tisnoga (26). To je posve razumljivo, jer navedena naselja čine s Murterom otočnu cjelinu, a vidljivo je i da veća geografska udaljenost znači slabije međumjesne veze (pretpostavljamo, ne samo s obzirom na vjenčanja, nego i u svakom drugom smislu).

¹⁸ Š. PERIČIĆ, Gladne godine u mletačkoj Dalmaciji XVIII. stoljeća, *Radovi Zavoda JAZU u Zadru*, 27-28/1981., 184.

¹⁹ Isto, 186.

²⁰ *Vrijeme ženidbe*, 51.-52.

Tablica 5. Provenijencija bračnih partnera iz miješanih brakova²¹

NASELJE	BRAČNI PARTNERI		
	Ženici	Nevjeste	Ukupno
Betina	49	9	58
Jezera	31	10	41
Tisno	19	7	26
Vodice	6	1	7
Zlarin	4	1	5
Zlosela	4	-	4
Žirje	4	-	4
Sali	3	-	3
Vrgada	2	1	3
Šibenik	2	1	3
Pašman	-	2	2
Zadar	1	-	1
Banjevci	1	-	1
Iž	1	-	1
Radašinovci	1	-	1
Pađeni	1	-	1
Zueragne	-	1	1
Sonković	-	1	1
Pakoštane	-	1	1
Krapanj	-	1	1
UKUPNO	129	36	165

Dakle, promatrano iz šireg zemljopisnog kuta:

bračni partneri iz ostalih otočnih naselja (Betina + Jezera + Tisno) = 125 (75,8 %);

~ s obalnih mjesta od Šibenika do Zadra (Šibenik + Vodice + Zlosela + Pakoštane + Zadar) = 16 (9,7 %);

~ sa šibenskih otoka (Zlarin + Žirje + Krapanj) = 10 (6 %);

~ sa zadarskih otoka (Dugi otok + Vrgada + Pašman + Iž) = 9 (5,5 %);

~ iz kopnenog zaleđa (Banjevci + Radašinovci + Sonković + Pađeni + Zueragne) = 5 (3 %).

Dakako, u tim brakovima puno veći udio imaju ženici (78,2 %) u odnosu na nevjeste (21,8 %), jer su vjenčanja po običaju trebala biti u mjestu odakle je porijeklom mlada.

Donosimo popis tih vjenčanja:

Betina + Murter

BALJIN Mate iz Betine (koji boravi u ovoj župi) + **TOMINA** Luce kći pok. Mate, 13. 10. 1724.

BALIN Pave, sin pok. Ive iz Betine + **MIHATOVA** Luce kći Šime, 17. 11. 1776.

²¹ Ima primjera gdje nije navedena provenijencija bračnog partnera, ali ona se prema prezimenu daje odrediti. Na koje se osobe to odnosi vidljivo je iz popisa miješanih brakova, jer u tom slučaju nije navedeno da je dotični/-na npr. iz Betine ili iz Šibenika ili nekog drugog mjesta.

- BALIN Mate, sin Jose iz Betine + SILINA Matija kći Ante, 7. 2. 1815.
- BELIN Frane, sin Nikole iz Betine + BOŽIKOVA Luce kći Luke, 28. 1. 1731.
- BELIN Nikola, sin pok. Šime iz Betine + LAZANJINA Kate, kći Mate, 2. 6. 1755.
- BELIN Mate, sin pok. Šime iz Betine + MILETINA Matija, kći pok. Ive, 24. 11. 1756.
- BILIN Ive, sin Ante iz Betine + SKRAČINA Tomica, kći Andrije, 8. 10. 1719.
- BILINA Luce, kći Ive iz Betine + LOVRIN Pave, sin pok. Šime, 6. 6. 1803.
- BILINA Kate, kći Andrije iz Betine + PLESNIN Andrija, sin pok. Luke, 15. 2. 1808.
- BILIN Ive, sin Ante iz Betine + JURJAGINA Antica, kći pok. Mate, 23. 10. 1808.
- BOKANOVA Ane, kći Mate iz Betine + JEŽINOV Ive, sin Andrije, 15. 9. 1744.
- BOKANOV Šime, sin pok. (?) iz Betine + SKRAČINA Šinka kći Mate, 25. 1. 1808.
- BOSNINA Kate, kći Stipe iz Betine + BOŽIKOV Stipe, sin pok. Ive, 30. 10. 1724.
- BOSNIN Ante, sin Šime iz Betine + ČUZELINA Jaka, kći Mate, 17. 2. 1738.
- BOSNIN Ante, sin Jose iz Betine + JURJAGINA Stoše, kći Jose, 5. 11. 1807.
- BUĆIN Šime, sin Martina iz Betine + ŠUNDIĆ reč. MATANINA Jaka, kći pok. Ante, 7. 2. 1752.
- BUĆIN Marko, sin Martina iz Betine + TURČINOVA Ivanica, kći pok. Grge, 26. 2. 1770.
- DONJIVIN Ante, sin Pere iz Betine + JELINA Ivanica, kći Mate, 23. 11. 1794.
- DONJIVIN Mate, sin Ante iz Betine + JELINA Luce, kći Mate, 12. 1. 1800.
- DRAGIN Luka, sin Mate iz Betine + GRBINOVA Barica, kći Mihe, 22. 9. 1734.
- GIRINOV Frane, sin Šime iz Betine + ŠIKINA Matija, kći Grge, 11. 2. 1798.
- GIRINOV Ive, sin Šime iz Betine + MUDRONJINA Jaka, kći (Tome), 23. 1. 1803.
- GRADIŠKINA Kate, kći Ive Krstitelja iz Betine + GRŽANOV Pere, sin pok. Marka, 24. 11. 1781.
- JADREŠIN Mate, sin pok. Frane iz Betine + PAPEŠINA Cvita, kći pok. Jose, 14. 5. 1736.
- JADREŠIN Šime, sin pok. Andrije iz Betine + DOROTIJINA Jerka ud. pok. Grge, kći Jose Papešina,
9. 6. 1743.
- (JADREŠIN) Joso, sin pok. Andrije iz Betine + SKRAČINA Cvita, kći Šime, 8. 1. 1769.
- JADREŠIN Nikola, sin Pere + MARKOVA Franica, kći pok. Stipe, 1. 12. 1781.
- JAKASOV Ive, sin pok. Jakova iz Betine + ŠIKINA Barbara, kći Pere, 28. 12. 1811.
- JUKIN Nikola, sin pok. Ive iz Betine + ŠIKINA Ane kći Pere, 20. 2. 1803.
- JUKINA Tomica ud. pok. Ante, kći pok. Luke Lukina + JURJAGIN Joso, sin pok. Andrije, 25. 2. 1810.
- JURIŠIN (?) iz Betine + TURČINOVA Jerka kći, Ive pok. Šime, 21. 2. 1814.
- JUROŠEV Ive, sin pok. Nikole iz Betine + SKRAČINA Tomica, kći Andrije, 8. 10. 1730.
- JUROŠEV Jere, sin pok. Šime iz Betine + MUDRONJINA Dumica, kći Andrije, 25. 2. 1770.
- JUŠIN Šime, sin pok. Tome iz Betine + SKRAČINA Mande, kći Mihe, 2. 11. 1738.
- JUŠIN Jure, sin Mate iz Betine + VODANOVA Ane, kći pok. Mate, 16. 11. 1757.
- JUŠIN Tome, sin pok. Šime iz Betine + JURJAGINA Matija, ud. pok. Pave, 11. 2. 1793.
- KUĆA reč. ROSSI (*Cuchia alias Rossi*) Tome, sin Marka iz Betine + PLESNINA Matija, kći Bare,
16. 12. 1800.
- LUKIN Šime, sin pok. Tome iz Betine + MARUŠINA Kate, ud. pok. Ive, 27. 11. 1758.
- MAGAZINOV Miho, sin Dunata iz Betine + SKRAČINA Ane, kći Luke, 22. 11. 1722.
- MAGAZINOV Pave, sin Grge iz Betine + SKRAČINA Antica, kći Tome, 9. 5. 1723.
- MAGAZINOVA Matija, kći pok. Grge iz Betine + MIHATOV Luka, sin Šime, 21. 10. 1791.
- MAGAZINOV Frane, sin pok. Grge iz Betine + BAŠINA Jaka, kći pok. Mate, 28. 10. 1792.

- MAGAZINOVA Luce, kći pok. Bare + GRŠKOV Jakov, sin Mihe, 27. 2. 1806.
- MARIN Jure, sin Grge iz Betine + ŠIMATOVA Mande, kći Ante, 28. 12. 1811.
- MIKASOV Grgo, sin Mihe iz Betine + MUDRONJINA Matija, kći Mihe, 17. 11. 1805.
- MIKULIČIN Bare, sin Pave iz Betine + FRKINA Kate, kći Jakova, 22. 11. 1731.
- MIKULIČIN Šime, sin pok. Pave iz Betine + PAPEŠINA Mande, kći pok. Ive, 7. 2. 1743.
- NENADIN Božo, sin pok. Mate iz Betine + FRKINA Cvita, kći Marka, 26. 11. 1780.
- PAVIN Mate, sin pok. Andrije iz Betine + ŠIMATOVA Mare, kći pok. Grge, 16. 12. 1745.
- PAVIN Mate, sin Šime iz Betine + ZORZINA Tomica, kći pok. Šime, 17. 6. 1771.
- PAVIN Šime, sin Mate iz Betine + ŠIKINA Antica, kći pok. Grge, 6. 9. 1807.
- PLASANOV Nikola, sin Ive iz Betine + SKRAČINA Jaka, kći Mihe, 4. 11. 1736.
- PLASANOV Pere, sin pok. Jure iz Betine + BOŽIKOVA Ivanica, ud. pok. Tome, kći pok. Ilije Skračina, 1. 5. 1758.
- PLASANOVA reč. JUKINA Jele, kći pok. Nikole + JELIN Mate, sin Ante, 16. 12. 1764.
- RADIN Ante, sin Bare iz Betine + KALEBOVA Mande, kći pok. Ive, 21. 1. 1756.
- SLADIN Joso, sin Tome iz Betine + DIDOVA Ivanica kći Tome, 12. 1. 1739.
- SLADIN Mate, sin Pere iz Betine + MATIJAŠEVA Luce, kći pok. Bare, 3. 2. 1777.
- ŠANDRIN Šime, sin Ive iz Betine + DIDOVA Luce, kći pok. Mihe, 22. 2. 1800.

Ježera + Murter

- ARBANASOVA Antica, kći pok. Pere iz Ježera + REBČEV Ive, sin pok. Jakova, 3. 11. 1779.
- BAREŠIN Pere, sin pok. Filipa iz Ježera + IVANČEVA reč. MILETINA Luce, kći pok. Mate, 11. 1. 1750.
- BAVČEV Joso, sin pok. Ignacija iz Ježera + DIDOVA Tomica, kći pok. Mihe, 10. 11. 1802.
- BRAČANOV Lovre, sin Jose iz Ježera + BOŽIKOVA Antica, kći Šime, 26. 11. 1752.
- BRAČANOVA Jele, kći Ive iz Ježera + FRKIN Jakov, sin Marka, 15. 11. 1778.
- BRAČANOV Faustin, sin pok. Ive iz Ježera + MARKOVA Matija, kći pok. Marka, 24. 1. 1790.
- BRAČANOV Ante, sin kapetana Bare iz Ježera + SKRAČINA Barica, kći Mihe, 13. 8. 1809.
- CRVELINOV Gašpar, sin pok. Jakova iz Ježera + SKRAČINA Luce, kći Nikole, 13. 8. 1809.
- ČULIN Lovre, sin pok. Pere iz Ježera + FRKINA Antica, kći Jakova, 20. 9. 1739.
- FARSIN Bare, sin Šime iz Ježera + PAPEŠINA Luce, kći pok. Jakova, 15. 6. 1749.
- HRASTIN Šime iz Ježera + TOMINA Mande, kći pok. Mate, 30. 1. 1722.
- HRASTINA Jele, kći pok. Tome iz Ježera + GRŠKOV Stipe, sin pok. Jure, 22. 11. 1783.
- JADRIJEV Šime, sin pok. Pere iz Ježera + DOROTIJINA Jerka, kći Pere, 2. 3. 1791.
- KARLOVA Matija, ud. pok. Marka iz Ježera + GRBINOV reč. JURANOV Ilija, 10. 9. 1784.
- KARLOV Mate, sin pok. Tome iz Ježera + BANOVA Jaka, kći pok. Mate, 28. 1. 1802.
- KATIN Miho, sin Nikole iz Ježera (sada stanuje u Betini) + RABANIĆ reč. PLESNINA Kate, kći pok. Grge, 27. 9. 1736.
- KATIN Stipe, sin pok. Ante iz Ježera + PLESNINA Luce kći, pok. Grge, 27. 1. 1739.
- KNEŽEV reč. PETRINOV Mate, sin Vida iz Ježera + BOŽIKOVA Jele, kći pok. Mihe, 8. 2. 1750.
- KNEŽEVIĆ Barbara, kći Mihe iz Ježera + PAPEŠIN Joso, sin pok. Tome, 3. 6. 1784.
- KNEŽEVIĆ Barica, kći Mihe + ŠOJIN Mate, sin Ive, ?. 1796.
- LOVREŠKOV Ante iz Ježera + GRŽANOVA Jaka, kći pok. Ante, 28. 2. 1745.

- LJUBANOV** Bare, sin pok. Mate iz Jezera + **SILINA** Jela, kći pok. Ante, 26. 11. 1760.
- MILIN** Bare, sin Mihe iz Jezera + **ŠIMATOVA** Matija, kći Tome, 7. 11. 1751.
- MILIN** Miho, sin Pere iz Jezera + **BANOVA** Stoše, kći Ive, 28. 11. 1751.
- MILIN** Šime, sin Bare iz Jezera + **TURČINOVA** Antica, ud. pok. Tome, 1. 5. 1758.
- PERUŠIĆ** Stipe, sin pok. Ante iz Jezera + **GRŽANOVA** Mande, kći Kate, 29. 4. 1743.
- PERUŠIĆ** Tome, sin Bare iz Jezera + **PRINČEVA** Tomica, kći pok. Luke, 16. 2. 1749.
- PETRINOV** Marko, sin Grge iz Jezera + **VODOPLJINA** Matija, kći Jakova, 11. 9. 1718.
- PETRINOV** Pere, sin Jure iz Jezera + **KOŽULOVA** Ivanica, kći Tome, 23. 11. 1732.
- PETRINOV** Grgo, sin pok. Jure iz Jezera + **BOŽIKOVA** Ivanica, kći Dunata, 17. 1. 1751.
- PETRINOV** Miho, sin Nikole iz Jezera + **GRBINOVA** Cvita, kći Mate, 27. 10. 1771.
- PETRINOV** Bare, sin Grge iz Jezera + **MUDRONJINA** Šinkam, kći pok. Marka, 10. 10. 1779.
- PETRINOVA** Antica, kći pok. Ante iz Jezera + **ŠIKIN** reč. **MARKOV** Ive, sin Bare, 12. 10. 1788.
- RABANASOVA** Antica ud. pok. Ive iz Jezera, kći Marka Bosnina iz Betine + **ČUZELIN** Mate, sin pok. Mate, 11. 12. 1765.
- SMOLJINA** Barica, kći Ive iz Jezera + **KOVAČEV** Stipe, sin pok. Andrije, 1. 11. 1722.
- STIPANOV** Šime, sin Pave iz Jezera + **IGLIČINA** Kate, kći Mate, 28. 1. 1731.
- ŠĆOLIN** Mate iz Jezera + **IVANČEVA** Jele ud. pok. Mate, 15. 5. 1749.
- TOMIN** reč. **PETRINOV** Šime, sin pok. Tome iz Jezera + **MARUŠINA** Jele, kći Šime, 14. 9. 1790.
- UGRINOVA** Luce, kći pok. Grge iz Jezera + **LOVRIN** Tome, sin pok. Jure, 2. 10. 1724.
- UGRINOV** Martin, sin Bare iz Jezera + **PRINČEVA** Ivanica, kći Ive, 5. 12. 1738.
- UGRINOV** Mate, sin Jure iz Jezera + **ŠOJINA** Matija, kći Andrije, 28. 2. 1745.

Tisno + Murter

- BAĆINOV** Mate, sin pok. Bare iz Tisnoga + **GRŽANOVA** Jerka, kći Marka, 24. 11. 1755.
- CRVELIN** Grubiša iz Tisnoga + **TRAPILOVA** Kate, kći Jakova, 12. 1. 1727.
- CRVELIN** Vid, sin pok. Ive iz Tisnoga + **PAPEŠINA** Jele, kći pok. Ive, 2. 11. 1738.
- CRVELIN** Vid, sin pok. Ive iz Tisnoga + **VULIŠINA** Luce, kći Jure, 25. 2. 1745.
- FRKIN** Ive, sin Marka iz Tisnoga + **SKRAČINA** Antica, kći Nikole, 28. 2. 1813.
- GLAMOČEV** Jakov, sin pok. Tome iz Tisnoga + **SKRAČINA** Luce, kći pok. Mate, 21. 10. 1731.
- GLAMOČEVA** Matija, kći pok. Tome iz Tisnoga, udovica + **KURKUTOV** Miho sin pok. Ante, udovac, 7. 2. 1815.
- GRGURINOV** Andrija sin Jure iz Tisnoga + **VODANOVA** Barica, kći Grge, 1. 5. 1718.
- KOVAČEV** Luka sin pok. Šime iz Tisnoga + **ZORZINA** Mira ud. pok. Jure, kći pok. Dunata Miletina, 24. 6. 1743.
- LAMPALOV** Tome sin pok. Jere iz Tisnoga + **TOMINA** Jaka, kći Ive, 6. 12. 1750.
- MATEŠIN** Tome sin Ante iz Tisnoga + **GRŽANOVA** Ivanica, kći Marka, 10. 10. 1734.
- MEŠTRIĆ** Matija, kći pok. Šime iz Tisnoga + **MUDRONJIN** Ante sin pok. Andrije, 2. 3. 1813.
- MIĆ** Šime sin Mate iz Tisnoga + **KURKUTOVA** Stoše, kći pok. Ante, 1774.
- PAVIN** Marko sin Ante iz Tisnoga + **PAPEŠINA** Ivanica, kći pok. Stipe, 17. 1. 1751.
- PEROJEV** Martin sin pok. Jure iz Tisnoga + **PLESNINA** Jerka, kći Jakova, 25. 8. 1745.
- ROGIĆ** Ive sin pok. Šime iz Tisnoga + **PLESNINA** Antica, kći pok. Šime, 21. 1. 1785.
- SRAKINA** (*Srachin*) Antica, kći pok. Šime iz Tisnoga + **MARUŠIN** Tome sin pok. Ive, 14. 1. 1799.
- STEGINA** Ane, kći pok. Mate iz Tisnoga + **SKRAČIN** Joso sin Šime, 25. 1. 1802.

SVIDULJ Mate sin Grge iz Tisnoga + MIHATOVA Luce, kći Nikole, 14. 4. 1739.

SVIDULJEV Martin sin Grge iz Tisnoga + MIHATOVA Antica, kći Nikole, 2. 12. 1753.

ŠIMATOV Stipe sin pok. Stipe iz Tisnoga (sada stanovnik Betine) + SKRAČINA Barica kći pok. Mate, 21. 11. 1723.

ŠLJOKIN Ive sin pok. Šime iz Tisnoga + DRAGINA Barica ud. pok. Luke, 10. 9. 1742.

ŠPADINOVA Jaka, kći pok. Nikole iz Tisnoga + GRŽANOV Tome sin Ive, 15.10. 1777.

TOLIĆ Miho sin Jose iz Tisnoga + BUČINA Ivanica, kći Jakova, 1. 8. 1753.

VUKOVA Filipa ud. pok. Ante, kći pok. Tome Crvelinova iz Tisnoga + LOVRIN Miho sin pok. Mate, 10. 2. 1791.

ZORZINA Jele, kći Jure iz Tisnoga + MARUŠIN Ive pok. Bare, 24. 1. 1734.

Vodice + Murter

ĆUPINOV (*Chiupinou*) Bare sin Mihe iz Vodica + ŠIKINA Luce, kći pok. Ante, 17. 2. 1745.

FRŽOPOV Stipe sin Grge iz Vodica + MIHIĆ reč. KURKUTOVA Matija, kći pok. Šime, 8. 1. 1803.

JAKOVIČIN Tome sin Tome iz Vodica + FRLETINA Barica ud. pok. Ive, 16. 5. 1742.

JURIČEVIĆ Jakov sin Ante iz Vodica + LOVRINA Luce, kći Mate, 7. 9. 1738.

SAMOHODOV Šime sin pok. Pere iz Vodica + GRŽANOVA Jele, kći pok. Martina, 25. 11. 1742.

SKOČIĆ Jakov sin pok. Ive iz Vodica + TURČINOVA Antica, kći Ante, 16. 6. 1799.

TURČINOVA Matija, kći (harambaše) Ante iz Vodica + TURČINOV Ive sin pok. Pere, 8. 2. 1739.

Zlarin + Murter

BEBANOV Mate sin Tome iz Zlarina + ŠIKINA Luce, kći pok. Jure, 13. 10. 1776.

BEBANOV Ante sin Tome iz Zlarina + ŠIKINA Antica, kći Nikole, 6. 2. 1786.

BEBANOV Nikola sin Ante iz Zlarina + JELINA Mika (Nikoleta), kći pok. Ive, 5. 11. 1809.

TABULOV Jakov sin Mate iz Zlarina + MUDRONJINA Ivanica, kći Tome, 21. 11. 1790.

ŽUBERKO reč. PARONOVA Jaka, kći pok. Mate iz Zlarina + MARINOVIĆ reč. PAPEŠIN Miho sin pok. Ante, 10. 5. 1776.

Zlosela + Murter

LIVAJIN Marko sin Ive iz Zlosela + BOŠKINA Kate, kći Mate, 8. 11. 1778.

PETROVIĆ Stipe sin Šime iz Zlosela + MILETINA Barica, kći pok. Dunata, 28. 1. 1742.

RADETIĆ Jere sin Tome iz Zlosela + MAJOLI Ane, kći gosp. Pave, 31. 8. 1766.

TROŠIN Jure sin pok. Šime iz Zlosela + MILETINA Mande, kći Mihe, 8. 2. 1739.

irje + Murter

IVANČEV Mate sin Lovre iz Žirja (sada stanuje kod Dunata Miletina iz ove župe) + MILETINA Jele kći Dunata, 14. 6. 1723.

JAJAC Ante sin Tome iz Žirja + JELINA Matija, kći Mate, 23. 10. 1791.

JAJAC Mate sin Tome iz Žirja + JURJAGINA Uršula, kći Mate, 20. 10. 1793.

KALE (*Calle*) Stipe sin Ive iz Žirja + KOVAČEVA Uršula, kći Bare, 3. 5. 1809.

Sali + Murter

LORINI Marko Jere sin pok. gosp. Tripuna iz Sali + MAJOLI Modesta, kći pok. gosp. Pave, 12. 1. 1778.

PANJIN (*Pagnin*) Nikola iz Sali + MAJOLI Marija, kći pok. Pave, 12. 12. 1768.

PETEŠIĆ Jure sin pok. Ante iz Sali + ŠIKINA Janja, kći pok. Pere, 6. 2. 1763.

Vrgada + Murter

ARAPOV Jure sin Šime iz Vrgade + BOŠKINA Matija, kći pok. Stipe, (26.) 11. 1752.

(MAČUKATOV) Tome sin Mate iz Vrgade + KURKUTOVA Barica, kći Andrije, 21. 1. 1727.

MATANINA Pjerina, kći pok. Marka iz Vrgade + MUDRONJIN Šime sin Luke, 27. 5. 1807.

Šibenik + Murter

ČALETA reč. BAVIN Jure iz šibenskog Varoša (ex *Parochia di S. Maria del Borgo di T. ferma di Sebenico*) + SKRAČINA Šinka, kći Andrije, 25. 2. 1781.

FAČEVIĆ Mate sin pok. Mihe iz Šibenika + ŠIMATOVA Luce, kći Bare, 1. 3. 1756.

MARINOVIĆ Miho sin pok. Ante iz župe Svih svetih u Šibeniku + PAPEŠINA Ivanica, kći pok. Pere, 13. 9. 1751.

Pašman + Murter

KUŠTERA (*Costera*) Mande, kći pok. Pere iz Pašmana + ŠARIN Jakov sin Mate, 23. 7. 1806.

LJUBANOVIĆ Stana, kći Vida iz Pašmana + TURČINOV Ante sin pok. Stipe, 15. 10. 1799.

Zadar + Murter

PRESTINI Lovre sin pok. Ive iz Zadra + MAJOLI Ivanica, kći pok. Pave, 15. 8. 1772.

Pakoštane + Murter

BAREŠINA Luce, kći pok. Ante iz Pakoštana + GRŽANOV Miho sin Ive, (07.) 11. 1783.

Banjevci + Murter

BANIĆ Domnij sin pok. Šime iz Banjevaca + JADRIČINA Jele, kći pok. Grge, 28. 1. 1773.

Radašinovci + Murter

GALIĆ (*Galich*) Mate sin pok. Šime iz Radašinovaca + RABOJEVA Jerka, kći pok. Ive, 12. 7. 1801.

Krapanj + Murter

BAŠELOVA Antica, kći Andrije iz Krapnja + ZORZIN Ive sin pok. Šime, 4. 11. 1789.

Iž + Murter

BRAJKOVIĆ Ante sin pok. Mihe iz Iža + BAŠINA Ivanica, kći (pok.) Šime, 5. 05. 1787.

Sonković + Murter

KRIŠKA Marta, kći pok. Stipe iz Sonkovića + ŠIMATOV Šime sin Ante, 12. 3. 1742.

Pađeni + Murter

KASUM Jure sin Pere iz *Pagena Territorij Knin* + LOVRINA Ivanica, kći Andrije, 29. 5. 1796.

Zveranje + Murter

Jela, kći Pere iz sela Zveranje (*Zuerragne*) u Splitskoj biskupiji + ŠIMATOV Stipe sin Grge, 08. 6. 1732.

Zabilježena su i dva vjenčanja u kojima nijedan od supružnika nije porijeklom iz Murtera:

Betina + Savar

PLASANOV Mate iz Betine + BAŠOLIĆ (*Bassolich*) Stoše, kći pok. Šime iz Savra, 29. 2. 1744.

Vodice + Vrpolje

STRIKOMAN Šime iz Vodica + LENDIĆ Cvita, kći pok. Nikole iz Vrpolja, 24. 12. 1752.

Moramo napomenuti još i to, da je u promatranoj Matici vjenčanih zabilježeno 7 župnikovih dopuštenja (tzv. *vire*) petorici ženika i dvjema nevjestama iz Murtera za sklapanje braka u drugoj župi (u kojoj je takvo vjenčanje moralo biti upisano u matičnu knjigu). Dakle, dopuštenje za sklapanje braka dano je za:

JURJAGIN Pavu, sina Tome, 5. 11. 1775. (+ ŽIVKOVIĆ reč. RUDIĆ Matija, kći Mate iz Tkona);

PAPEŠIN Josu, sina Tome, 20. 11. 1773. (+ MAGAZINOVA Cvita, kći pok. Pere iz Betine);

SKRAČINA Antica, kći Andrije, 19. 1. 1777. (+ PEROJEV reč. GLAMOČ Mate iz Tisnoga);

SKRAČIN Ivu, sina Mate, 11. 10. 1773. (+ JUŠINA Antica, kći Ive iz Betine);

ŠARIN Matu, sina pok. Nikole, 16. 10. 1774. (+ GIRINOVA Antica, kći pok. Ive iz Betine);

ŠIKIN Grgu, sina pok. Jure, 23. 10. 1775. (+ LUKAČIĆ Barica, kći pok. Mihe iz Tkona);

TOMIN Anticu, kćer pok. Ive, 15. 5. 1775. (+ TOMIČIN Jure iz Jezera ?).

4. SMRTI**4.1. Formulacija i sadržaj upisa**

Upisi umrlih sadrže identitet i približnu dob pokojnika, podatke o primljenim sakramentima (ispovijed, pričest i posljednja pomast) i obavljenom ukopu. Upisi su šturi i reducirani na osnovne i prijeko potrebne podatke i izraze. Uzrok smrti navodi se samo u slučaju nesretne, nasilne ili iznenadne smrti. U tri upisa zabilježeno je da pokojnik nije primio Svete sakramente zbog nemara svojih ukućana koji očito nisu na vrijeme pozvali župnika (*ob incuriam suorum domesticorum nullo sacramento munitus obiit*).

Primjer upisa župnika Pekojevića: *Anno Domini 1729. die prima 9bris. Bartholomeus fil.^s q.^m Simeonis Iellin hujus Ville etatis sue annorum 48 cir.^r receptis recipiendis Sacramentis a me Parocho Pecoewich, nec non anime comendatione adjutus, in Comunione S. M. E. animam Deo reddidit, cujus cor.^s tumulatum fuit in cemiterio B. Marie Gradine.*

Donosimo i jedan od dva upisa iz prosinca 1799., pisana na hrvatskom jeziku, rukom tadašnjeg namistnika Plovanije don Vida Petrinova: *Dan 15 Prosincza Godine Gospodinove 1799. Anastasia Divojka hchij Antona Sikina od ove Plovane Parokije sella Murtera od godina 20 u okollo u vlastitoj kucchi svojh Roditeglia u virri S. Majke Czarkve Dussuje Boggu povratila, koje tijlo u istij dan 15 ukoppano bij u czimatoriju Czarkve B. D. Marije od Gradine, Ispovidana u dan 6 hodechiega misecza, primilaje Prissetij Viatikk u dan 9 od Mnogo Postovanoga Gospodina Petra Bilicchia prosastoga Paroka, Svetim ugljem pomazana bij udan 14 i pokripgliena chiah do najzadgnega izdisagna od menne Poppa Vidida Tomina Petrinova Namistnika ove Plovane Parokije Murtera.*

4.2. Uzroci smrti

Već smo napomenuli u kojim se slučajevima navodi uzrok smrti. Kad je smrt nastupila nenađano, nesretnim slučajem ili ubojstvom, ona je tako i zabilježena, nekad zato što tada pokojnik nije mogao primiti sve ili neke od posljednjih sakramenata, čije je spominjanje neizostavan dio svakog upisa. Pojedinačna medicinska dijagnoza smrti tada nije, niti je mogla - osim u nekoliko upisa - biti donesena, pa tako niti zabilježena, no poznato je da se na tadašnjem stupnju zdravstvene zaštite i higijene umiralo i od obične vrućice. Ipak, epidemije većih razmjera zasigurno bi bile zabilježene, da ih je bilo. No, zato je posvjedočena strašna oskudica koja je pogodila cijelu Dalmaciju, a i šire područje, u zimi 1782./1783.²²

Tako je u Murteru, od listopada 1782. do lipnja 1783., od gladi (*ex inedia*) umrlo 60 osoba. Zanimljivo je da je izvan tog razdoblja u MU zabilježena još samo jedna smrt uzrokovana gla u (*cum inopiato lo quellam amisisset*).

Od ostalih zapisanih uzroka smrti, najčešće je utapljanje: 1745. utopio se Ante Šikin, sin pok. Pere (*mare obrutus*); 1748. utopili su se supružnici Andrija i Matija Božikovi (*submersi*); 1749. utopio se osamnaestogodišnji Jere, sin pok. Ilije Skračina; 1761. takva smrt zadesila je trogodišnjeg Marka Božikova; 1772. utopila se, kod otočića Tegine, Barica, kći Ante Jelina, u dobi od 19 godina (*submersa est prope scopulum Tegine contra ecclesiam Gradine*); 1773. utopio se dvanaestogodišnji Ive, sin Luke Mudronjina, u lokvi kod Trtuše na otoku Kornatu (*submersus est in lacuno prope Tartusam que est in insulam vulgo dicta Incoronate*); 1793. utopili su se Mate Šimatov reč. Šarin i Vid Čuzelin, a 1800. i Luka Vodanov, na povratku kući iz Šibenika (*sibenico domum rediens, maris submersus*).

Bilježimo i nekoliko ubojstava: 1767. u Modravama je ubijen Marko Juretin od nekog Pakošanca (*uciso in Modrave ab rusticis Pacoschiano*); na istom lokalitetu ubijen je Miho Didov 1789. (*interfectus fuit in loco Modrave*), a 1783. neki razbojnici su ubili Tomu i Matu, sinove Ive Gržanova (*a latronibus interfecti*).

Pere Ježinov, sin pok. Tome, i Barbara, žena Mihe Skračina, umrli su od kapi - prvi 1800., a druga 1801. godine (*repentino appoplexie morbo coreptus*). Dume Češin reč. Bašin umro je 1789. od upale porebrice (*pleuritidis morto correptus*).

Matija, ud. pok. Tome Papešina (1765. u dobi od 47 godina) i Tome, sin pok. Marka Grbinova (1765. u dobi od 35 godina) umrli su *articulo mortis impertita*.

Četvero Murterina poginulo je u Veneciji 1796.: Luka Pleslin, sin pok. Andrije (*obiit Venetiis*), Šime Marušin (*in ministerio Principis sui Venetiis obiit*), Grgo Češin (*Venetiis miles collectisius obiit*) i Bare Skračin, sin pok. Marka (*in ministerio sui Principis obiit ... Venetiis*).

Nasilnom smrću umrla je Tomica Plesnina 1773. u predjelu Jasenovci (*repentina morte oppressa in loco dicto Giasinouzi*). Iznenađna smrt zadesila je u Modravama Šimu Čuzelina 1767. (*ex subitanea morte in Modrave*), a desetogodišnji Šime Božikov nađen je mrtav u uvali Slanica 1770. (*in Portus Slaniza*). Zabilježeno je još 18 nasilnih ili iznenađenih smrti (*morte repentina obiit, repentina morte oppresus, repentino gravi morto oppresus, de morte subitanea, propter mortem subitania*).

Nekad se događalo da u vrlo kratkom razmaku umre više članova iste obitelji, što je vjerojatno povezano s nekom od zaraznih bolesti ili možda pothranjenosti zbog siromaštva i oskudice. Tako su kroz jedan tjedan, od 29. 11. do 5. 12. 1728., umrli Jele ud. pok. Mate Boškina (u dobi od oko 55 god.) i njezina djeca Ive (15 god.) i Tomica (18 god.). Antica, kći Ante Stipanelova, umrla je 8. 10. 1733. (9 god.), a pet dana poslije i njezina sestra Tomica (10 god.). Godine 1740., u razma-

²² Š. PERIČIĆ, 188.

ku od 12 dana, umrli su supružnici Dunat i Kate Miletini (64 i 60 god.). Dana 16. 11. 1771. umrla je Jaka, žena Ante Kurkutova (oko 45 god.), a dvanaest dana kasnije i njezin suprug Ante, sin Andrije (oko 40 god.), a 6. 12. umrla i Antina mati Barica (oko 80 god.), a sve ih je nadživio otac, suprug i svekar Andrija, koji je umro 1778. u dobi od oko 95 godina. U kriznom razdoblju velike gladi 1782. umrlo je čak 8 pripadnika roda Šimatovih (svi umrli u razmaku od mjesec dana), i, među ostalima, troje djece Marka Stipanelova u dobi od 3, 14 i 16 godina.

4.3. Mjesto smrti

U upisima se obično ne nalazi podatak o mjestu smrti pokojnika, pa se podrazumijeva da je preminuli posljednje trenutke života proveo u vlastitoj, odnosno obiteljskoj kući. Iznimka su oni slučajevi iznenadne ili nasilne smrti koja je osobu zatekla u tuđoj kući, na moru, intradi ili nekom drugom mjestu. Sudeći prema matičnim upisima takve smrti nisu bile česte, a dio ih je naveden u poglavlju o uzrocima smrti. Spomenuti ćemo ostale primjere.

Nekoliko se osoba, koje su podrijetlom iz nekog drugog mjesta, u trenutku smrti zateklo u Murteru, pa su i sahranjene na mjesnom groblju kod crkve Gospe od Gradine: BAŠELOV Andrija iz Krapnja preminuo je 17. travnja 1803. u kući Ante Šikina;²³ BAVČEV Šime, sin Vida iz Jezera, umro je 26. prosinca 1782. dok je bio u službi kod Šime Turčinova;²⁴ BUĆINA Luce, kći pok. Martina iz Betine, umrla je 1767. u dobi od oko 50 godina, u kući Jakova Božikova (njezina sestra bila je Jakovljeva supruga); Pavica, ud. pok. Ante PETROVA²⁵ iz Jezera, u trenutku smrti, 31. svibnja 1722., nalazila se u kući Šime Baćina; 1753. umrla je Stoše, žena Marka ĆORKOVA iz Pristega; 1783. smrt je zatekla u Murteru Šinku HOJAKOVU, kćer pok. Jakova iz Jezera; Mate MIŠEVIĆ, sin pok. Ive iz Prčnja (*Ville Parzagna*) umro je 12. siječnja 1736. u dobi od 39 godina, a Jele, žena Mate RODINA iz Prvića, umrla je 1758. u sedmom desetljeću života. Također, 4. rujna 1760., u Murteru je preminuo, i tu bio sahranjen, prečasní gosp. Šimun SOPPE PAPALI, šibenski kanonik, koji je i za života bio zabilježen u nekoliko matičnih upisa kao svjedok na vjenčanju, odnosno kum na krštenju.

S druge strane, neke Murterke i Murterane zatekla je smrt izvan rodnog mjesta: Jakov Skračin, sin Marka, umro je 18. srpnja 1773. u kući Pere Bukarice iz Pristega, a u tom je mjestu i pokopan; Agustin Mudronjin, sin Ive, preminuo je 1814. u Vodicama u dobi od 28 godina; Antica, žena Mate Ćuzelina, u trenutku smrti, 4. ožujka 1774., nalazila se u kući Ante Bosnina iz Betine; svećenik Joso Skračin, umro u dvadesetsedmoj godini života, sahranjen je 1782. u crkvi Sv. Lovre u Šibeniku; Tomica, kći Marka Stipanelova, pokopana je u ožujku 1783. na groblju uz crkvu Blažene Djevice u šibenskom predgrađu, a Ive Vodopijin preminuo je 15. siječnja 1780. u Raslini, gdje je i pokopan.

4.4. Starost umrlih

Dob pokojnika gotovo se uvijek bilježila s oznakom "otprilike" (*circiter*). Nije provjeravala u matičnim knjigama krštenih, nego je upisivana prema sjećanju obitelji umrloga. Razlika izme u stvarne i upisane dobi povećavala se s većom starošću preminuloga, pa su godine starosti često zaokruživane na desetice.

Prvo ćemo promotriti zabilježene smrti stogodišnjakâ. Pri analizi ćemo koristiti i objavljenu građu iz murterskih glagoljskih matica iz razdoblja 1658.-1706.²⁶ U MU je zabilježeno da su u

²³ Umro je u dobi od oko 70 godina, a njegova kći bila je udana za Ivu Zorzina iz Murtera.

²⁴ Bio je star samo 16 godina (*Simeon filius Viti Bauceus de Pago Gezera et famulus Simeonis Turcinou*).

²⁵ Vjerojatno greškom umjesto: PETRINOVA.

²⁶ K. JURAN, nav. dj. U toj građi pronašli smo godine krštenja/rođenja nekih od ovdje promatranih "stogodišnjaka".

dobi od "oko 100 godina" umrli: Tomica ud. pok. Mihe Šarina (?-1735.); Ive, sin pok. Nikole Matijaševa reč. Bašina (1679.-1767. → stvarnih 88 godina); Grgo, sin pok. Marka Juretina (1694.-1779. → stvarnih 85 godina); Luka Putniković (?-1793.); Luce ud. pok. Marka Ferarina (?-1763.); Andrija, sin pok. Jure Jurjagina (1658.-1740. → stvarne 82 godine). Za pok. Marka, sina pok. Mate Gržanova, se navodi da je živio 106 godina (1669.-1773. → stvarne 104 godine, što je, zapravo, začuđujuća "točnost" u usporedbi s drugim primjerima), a Pere Skračin, sin pok. Grge, je navodno umro u dobi od oko 120 godina (no, zapravo je živio 1679.-1764. → stvarnih 85 godina!).

Donosimo i jednu usputnu zanimljivost. Naime, sve donedavno se s murterskog oltara - kad bi se u posebnim prigodama spominjale neke zanimljivosti iz prošlosti župe - ponavljalo da je u župnim maticama zabilježeno da je neki Mate Didov iz Murtera živio 150 godina, a Nikola Skračić 120 godina! Promatrajući upise iz MU uočili smo da je netko, prije nas, podcrtavao crvenom bojom imena zabilježenih stogodišnjaka, pa vjerojatno od toga "istraživača" i potječe javna objava gornjih informacija. Očito je taj Nikola Skračić, koji je tobože živio 120 godina, zapravo u MU spomenuti Pere Skračić pok. Grge (umro 1764. u 85-oj godini života), dok je Mate Didov živio znatno manje od 150 godina. Do zabune je došlo na ovaj način: za pok. Matiju ud. pok. Mihe Didova je zabilježeno da je umrla u dobi od oko 50 godina, a taj broj godina je u originalnom upisu podcrtan crvenom bojom, što znači da je rečeni "istraživač" u svojoj površnosti pročitao broj 150 umjesto 50, a onda je neki drugi prepisivač Matiju preimenovao u Matu. Čini se da se naš "istraživač" krije u osobi murterskog župnika Ante Lazara Petranovića, koji je službovao od 1846. do 1861. Naime, Petranović je 1858., prigodom biskupske vizitacije župe Murter, sastavio popis murterskih župnika od 1635. do svog vremena,²⁷ služeći se podacima iz matičnih knjiga. Ali usput je iščitao i zapisao podatke o Murterinima koji su, prema tim istim matičnim knjigama, doživjeli ili premašili 100 godina života. Među njima je zapisana i Matija ud. pok. Mihe Didova, koja je tobože umrla u dobi od 150 godina. Dakle, "zaslugom" župnika Petranovića već se desetljećima prenose krive informacije. Samo za pok. Marka Gržanova mogli smo dokazati da je u trenu smrti prešao stotu.

Čak i kada se nije radilo o visokoj starosti, pogreške u određivanju dobi pokojnika mogle su biti poprilične. Slijedi nekoliko takvih primjera.

Identitet pokojnika	Dob umrloga prema MU	Prava dob umrloga
Baćin Andrija pok. Jakova	oko 21 god.	24 god. (1742.-1766.)
Banov Šime pok. Mihe	oko 35 god.	39 god. (1733.-1772.)
Banov Jure Tomin	oko 18 god.	22 god. (1750.-1772.)
Boškin Ive pok. Andrije	oko 26 god.	31 god. (1730.-1761.)
Božikova Antica Šimina	oko 10 god.	16 god. (1722.-1738.)

Sličnih primjera ima mnogo.

Prosječna starost umrlih u razdoblju 1718.-1815. iznosila je 31,8 godina.²⁸ Udio dojenčadi (0-12 mjeseci) u ukupnom broju umrlih iznosio je 25,4 %. Udio umrlih u dubokoj starosti, iznad 70 godina, bio je 9,8 %.

²⁷ Popis je naknadno uokviren i obješen o jedan zid unutar župne kuće.

²⁸ To je izračunato na temelju godina koje su zabilježene u upisima, a vidjeli smo da katkad postoji znatna razlika između zabilježene i prave godine smrti. No, ta razlika ima nekad pozitivni, a nekad negativni odmak zbog čega pretpostavljamo da je rečeni prosjek vrlo blizak pravom stanju.

Tablica 6. Broj umrlih u određenim starosnim dobima u razdoblju 1718.-1815.

God.	0-1	1-5	5-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	>80	Nep.
Broj	514	277	104	138	105	140	133	176	187	126	73	51
%	25,4	13,7	5,1	6,8	5,2	6,9	6,6	8,7	9,2	6,2	3,6	2,5

Tablica 7. Prosjek godina umrlih prema desetgodišnjim razdobljima

Razdoblje	Prosjek godina umrlih
1718.-1725.	42,5
1726.-1735.	44,6
1736.-1745.	30,4
1746.-1755.	32,2
1756.-1765.	22,9
1766.-1775.	30,7
1776.-1785.	26,5
1786.-1795.	29,5
1796.-1805.	29,4
1806.-1815.	29,0
Ukupno 1718.-1815.	31,8

4.5. Kretanje broja umrlih po godinama i mjesecima

U razdoblju 1718.-1815. bilo je prosječno 20,7 umrlih godišnje (usp. Prilog I.). Ako demografsku krizu definiramo kao razdoblje kada broj umrlih iznosi najmanje dvostruko više od prosjeka za neko razdoblje,²⁹ tada možemo uočiti nekoliko takvih kriznih razdoblja u Murteru u 18. stoljeću. No, s tim u vezi, nije dovoljno promatrati samo godišnji broj umrlih, već koncentraciju smrti u pojedinim mjesecima i višemjesečnim ili sezonskim periodima. Ravnajući se time, ustanovili smo sljedeće krizne godine, odnosno razdoblja:

- 1738. → 48 umrlih (od toga 37 u mjesecima X.-XII.);
- 1741. → 47 umrlih (od toga 40 u mjesecima III.-VIII., a zapravo bi se kao krizno razdoblje mogle uzeti godine 1740.-42. s ukupno 110 umrlih);
- 1758. → 49 umrlih (od toga 35 u mjesecima II.-V.);
- 1764. → 41 umrli - tada je u čitavoj Dalmaciji zabilježena glad i oskudica, pa je možda ovaj broj s tim u vezi;³⁰

²⁹ S. KRIVOŠIĆ, 23. Prema drugom mišljenju, o "krizi mortaliteta" može se govoriti već kada broj smrti dosegne 50 % veću vrijednost od prosječne, dok bi "velika kriza smrtnosti" taj postotak povisila na 200 %. Naš odabir vrijednosti od 100 % većeg broja smrti u odnosu na prosjek čini se prihvatljivom srednjom vrijednošću. Usp. M. BERTOŠA, Treći jahač apokalipse: Istra u doba gladi i tifusa (1815.-1818.), u knjizi: *Izazovi povijesnog zanata*, Zagreb, 2002., str. 64.

³⁰ Š. PERIČIĆ, 186.

- 1770.-72. → 171 umrli u tri godine, s naročito kritičnom 1772. kad je umrlo 85 osoba, a primjećujemo da je broj umrlih podjednako raspoređen po mjesecima;
- 1783. → 85 umrlih - ovo je jedino krizno razdoblje kojemu je uzrok - velika glad i oskudica - zabilježen u matičnim upisima;
- zima 1791.-92. → 41 umrli u mjesecima X.-IV.;
- 1804.-05. → 83 umrle osobe u dvije godine.

Ako pogled usmjerimo k većim vremenskim isječcima, možemo čitavo razdoblje između 1755. i 1772. promatrati kao svojevrsnu demografsku krizu, s godišnjim prosjekom od 31 smrti i s nekoliko kriznih točaka (1758., 1764., 1770.-72.).

S druge strane, možemo uočiti višegodišnja "stabilna" razdoblja, bez izrazitih amplituda:

- 1721.-37. → godišnji broj umrlih je znatno ispod generalnog prosjeka - 10,4;
- 1743.-54. → godišnji prosjek umrlih - 12,5;
- 1773.-82. → godišnji prosjek umrlih - 20,0;
- 1784.-91. → godišnji prosjek umrlih - 15,4;
- 1793.-1803. → godišnji prosjek umrlih - 17,5.

S obzirom na gornje podatke, treba imati u vidu i približno linearni porast stanovništva kroz 18. st., zbog čega postoji razlika u godišnjem prosjeku umrlih između prve polovice (1718.-50. - 15,2) i druge polovice (1751.-1800. - 23,9) 18. st. U takvoj analizi za prvu polovicu rečenog stoljeća kao krizne godine morali bismo uzeti još 1720. (33 umrle osobe) i 1740. (34 umrle osobe).

Promotrit ćemo i učestalost smrti u pojedinim mjesecima. Krivulja smrti grafikona u Prilogu II. pokazuje da nema izrazite kulminantne točke, odnosno najveće vrijednosti nalaze se na gotovo istoj ravnini (podjednak broj smrti u siječnju, ožujku, kolovozu, listopadu i studenom - od 9,3 % do 9,8 %), no zato je vrlo primjetan mali postotak smrti u lipnju (5,1 % - gotovo dvostruko manje od najvećih vrijednosti), a šire gledano u mjesecima V.-VII. Kad bismo postotke analizirali kroz kraća, recimo desetogodišnja razdoblja, onda bi dobili prilično šarolike vrijednosti, ovisno o kriznim godinama i odsječcima u tim razdobljima.

Tablica 9. Kretanje broja umrlih po mjesecima u razdoblju 1718.-1815.

Mjesec	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
%	9,8	7,5	9,3	8,1	6,7	5,1	7,3	9,7	8,7	9,4	9,6	8,3

5. Prezimska struktura stanovništva - starosjeditelji i doseljenici

5.1. Popis prezimena

Tablica 8. Murterska prezimena prema matičnim knjigama 1718.-1815.

(podebljanim slovima označena su ona prezimena koja se spominju i u murterskim glagoljskim maticama 1658.-1706.)³¹

Prezime	Vjenčanja	Krštenja	Smrti
BABARA	-	1	1
BAĆIN	7	29	23
BALLJIN	1	1	-

³¹ Prema: K. JURAN, nav. dj.

BANIĆ	2	-	-
BANIĆ reč. ČEŠIN	-	1	-
BANOV	25	40	39
BAROTIN	-	2	-
BAŠIN	26	57	45
BAŠIN reč. PLESNIN	-	4	3
BAŠIN reč. SKRAČIN	1	1	1
BAŠIN reč. ŠPADIN	1	-	1
BELIN	-	-	1
BOŠKIN	18	38	35
BOŽIKOV	53	127	92
BOŽIKOV reč. GRŽANOV	-	-	1
BOŽIKOV reč. KOVAČEV	3	1	2
BOŽIKOV reč. MARKOV	-	1	-
BOŽIKOV reč. SIBUDIN	1	1	1
BOŽIKOV reč. SKRAČIN	-	3	-
BRODOVIĆ	-	-	1
BUĆIN	2	6	1
BUĆIN reč. MATANIN	2	1	3
BUĆIN reč. TURČINOV	2	-	2
CALIN	1	1	1
ČERVAROV	2	10	9
ČEŠIN	-	1	3
ČEŠIN reč. BAŠIN	-	-	1
ČEŠIN reč. JADRIČIN	-	1	-
ČUZELIN	4	14	12
DALMATIN	-	1	-
DIDOV	10	12	11
DOROTIJIN	9	17	13
DOROTIJIN reč. MITROV	-	1	-
DRAGIN ³²	1	-	-
DRAŠKOV	1	10	8
DRAŠKOV reč. ŠIMATOV	-	1	1
FERARIN	2	4	10
FRKIN	16	22	9
FRLETIN	2	2	3
FURLANOV	2	5	5
GADALTI	-	-	1
GALIĆ	1	2	-
GATTO	-	1	-
GRBINOV	19	47	38
GRBINOV reč. JURANOV	4	-	1
GRŠKOV	14	31	31

³² Dragin je betinsko prezime. Ovdje se odnosi na Murterku koja je bila udana za Betinjanina pa se kao udovica po drugi put udavala.

GRŠKOV reč. PLESNIN	2	1	-
GRŽANOV	21	67	54
GRŽANOV reč. BOŽIKOV	-	-	1
GRŽANOV reč. RAMEŠIN	3	12	3
IGLIČIN	8	11	14
IGLIČIN reč. DOROTIJIN	-	1	-
IVANČEV	2	-	-
IVANČEV reč. MILETIN	1	-	-
JADRIČIN	10	16	14
JADRIČIN reč. ČEŠIN	-	-	1
JAKUŠIĆ	1	-	-
JELIN	24	66	48
JELIN reč. JURANOV	2	-	2
JERATOV	6	14	9
JERATOV reč. MARUŠIN	-	1	-
JEŽINOV	30	82	46
JEŽINOV reč. TURČINOV	-	2	3
JEŽINOV reč. VODANOV	-	-	2
JURANOV	14	49	34
JURANOV reč. GRBINOV	-	-	1
JURANOV reč. JELIN	1	-	-
JURANOV reč. KALEBOV	-	-	1
JURANOV reč. MILETIN	-	1	-
JURETIN	8	32	29
JURETIN reč. CVTILOV	-	1	-
JURJAGIN	27	95	52
JURJAGIN reč. MUDRONJIN	-	1	-
JURJAGIN reč. PLESNIN	1	3	1
JURJAGIN reč. VULIŠIN	-	1	-
KALEBOV	10	30	23
KALEBOV reč. JURANOV	-	2	-
KALEBOV reč. ZORZIN ŽERAVIČIN	1	-	-
KALEBOV reč. ŽERAVIČIN	2	2	1
KASUM	1	2	-
KLIŠANOV	-	1	-
KNEŽEV	-	-	1
KNEŽEV reč. MARUŠIN	-	-	1
KOVAČEV	9	39	25
KOVAČEV reč. BOŽIKOV	-	1	-
KOŽULOV	7	16	13
KULIŠIĆEV	-	7	6
KULIŠIĆ reč. MATIJAŠEV	1	1	1
KURKUTOV	8	18	12
KURKUTOV reč. MIHIĆ	-	-	1
LAZANJIN	5	11	12
LIVAJIN/LIVIĆ	2	2	1

LIVAJIN reč. BOŠKIN	-	1	2
LOVRIN	28	55	46
LOVRIN reč. KASUM	-	-	1
LOVRIN reč. MACALINOV	-	2	2
LOVRIN reč. ŠIKIN	-	1	-
LOVRINOV	-	-	1
LUČIČIN	3	7	6
LJUBANOV	-	1	-
MACALINOV	3	1	1
MAJOLI	4	7	2
MAKOŠEV	1	1	3
MAKOŠEV reč. ČUZELIN	1	-	-
MARINOVIĆ	1	-	-
MARINOVIĆ reč. PAPEŠIN	1	-	1
MARKOV	34	107	89
MARKOV reč. JERKUSOV	-	1	-
MARKOV reč. OŽIN	1	-	-
MARKOV reč. PULISAN	1	-	-
MARKOV reč. REBIĆ	-	3	1
MARKOV reč. ŠIKIN	1	6	-
MARKOV reč. VUKASOV	-	1	1
MARUŠIN	28	71	58
MARUŠIN reč. JERATOV	1	-	1
MATANIN	2	10	9
MATANIN reč. BUČIN	-	-	1
MATIČEV	1	3	5
MATLJAŠEV	4	10	8
MATLJAŠEV reč. BAŠIN	-	-	2
MATLJAŠEV reč. KULIŠIČEV	1	3	2
MIC	1	-	-
MIHATOV	12	23	20
MIHATOV reč. MAKOŠEV	-	-	1
MIHATOV reč. STOJANOV	-	-	1
MIHIĆ reč. KURKUTOV	1	-	1
MILETIN	13	20	22
MILETIN reč. DALMATIN	-	-	1
MILETIN STIPANELOV	-	1	-
MILIČEV	-	2	-
MITROV	8	10	12
MITROV reč. DOROTIJIN	-	-	1
MUDRONJIN	40	97	73
MUDRONJIN reč. STIPANOV	5	7	6
OŽIĆ	1	-	-
PAPEŠIN	32	44	43
PAPEŠIN reč. ČERVAROV	-	-	2
PETRINOV	-	-	1

PINELI	-	3	-
PLESNIN	19	43	39
PLESNIN reč. BAROTIN	-	1	-
PLESNIN reč. BAŠIN	-	1	1
PLESNIN reč. GRŠKOV	-	-	2
PLESNIN reč. PULISAN	-	-	1
PRINČEV	9	18	14
PULISAN	3	7	8
PULISAN reč. MARKOV	1	1	3
PULISAN reč. PLESNIN	-	-	1
PUTAJEV	-	-	1
PUTNIKović	4	11	6
RABOJEV	12	15	12
RABOJEV reč. REBČEV	-	-	3
RABOJEV reč. ŠOJIN	-	1	-
RADIN	1	1	1
RAMEŠIN	-	7	4
RAMEŠIN reč. GRŽANOV	-	1	-
RAMEŠIN reč. SKRAČIN	-	1	-
RAŠIN	-	-	1
REBČEV	2	2	5
REBČEV reč. ŠOJIN	-	1	-
<i>SCAUR</i>	-	-	1
<i>SENDRAH</i> reč. PLESNIN	-	-	1
SIBUDIN	-	5	2
SILIN	6	13	12
SKRAČIN	103	235	197
SKRAČIN reč. BANOV	-	2	-
SKRAČIN reč. BOŽIKOV	-	1	2
SKRAČIN reč. FANTINOV	-	3	1
SKRAČIN reč. FIDELIN	-	1	-
SKRAČIN reč. GRŠKOV	-	1	-
SKRAČIN reč. JURANOV	4	2	1
SKRAČIN reč. KARABUVIN	-	1	1
SKRAČIN reč. KRALJEVIĆ	1	-	-
SKRAČIN reč. KULINOV	-	1	-
SKRAČIN reč. MIHIN	-	5	1
SKRAČIN reč. PUŠIKAŠIN	-	1	-
SKRAČIN reč. ŠPADIN	2	3	1
SKRAČIN reč. TURČINOV	-	1	-
SKRAČIN reč. VIDOV	-	3	3
STELIN	-	-	2
STIPANELOV	11	30	24
STIPANOV	-	5	3
STIPANOV reč. MUDRONJIN	-	2	-
STOJANOV	8	10	14

STOJANOV reč. KOVAČEV	1	2	1
STOŠIN	-	-	1
ŠARIN	7	25	18
ŠARIN reč. ŠIMATOV	1	-	1
ŠIKIN	44	120	76
ŠIKIN reč. LOVRIN	2	-	2
ŠIKIN reč. MARKOV	2	2	1
ŠIMATOV	31	70	60
ŠIMATOV reč. DRAŠKOV	1	2	-
ŠIMATOV reč. MARKOV	-	-	1
ŠIMATOV reč. ŠARIN	1	1	2
ŠIMATOV reč. TRAPILOV	-	1	2
ŠIMATOV reč. VUKASOV	2	2	-
ŠOJIN	17	47	32
ŠOJIN reč. PAPEŠIN	1	1	1
ŠOJIN reč. PLESNIN	-	-	1
ŠOJIN reč. RABOJEV	-	1	-
ŠPADIN	-	1	-
ŠPADIN reč. BAŠIN	1	-	-
ŠUNDIĆ	-	1	2
ŠUNDIĆ reč. MATANIN	1	-	-
TOMIĆEV	-	-	1
TOMIN	9	24	22
TOMIN reč. TURČINOV	-	1	-
TRAPILOV	3	4	6
TURČINOV	44	100	67
TURČINOV (BAKELIN?)	-	-	1
TURČINOV reč. BUČIN	-	1	1
TURČINOV ČIKUŠIN	-	2	-
TURČINOV reč. MAČUKIN	-	-	1
TURČINOV MAKIŠIN	-	1	-
TURČINOV MOROV	-	1	1
TURČINOV reč. TOMIN	-	1	1
VIDOV	-	2	2
VIDOV reč. SKRAČIN	-	1	2
VODANOV	23	30	31
VODOPLJIN	8	27	18
VUKASOV	1	2	5
VUKASOV reč. ŠIMATOV	-	-	2
VULIŠIN	3	-	4
ZORZIN	14	36	29
ZORZIN reč. SURLIN	-	1	-
ZORZIN reč. ŽERAVIČIN	-	3	2
ŽERAVIČIN	2	7	6

5.2. Kontinuitet "starih" rodova

Na prvi pogled prethodna tablica može nas zavarati s obzirom na razmjerno malen broj i kontinuitet prezimena koja se spominju i u glagoljskim maticama 17. stoljeća. Udio "starih" prezimena zapravo je mnogo veći, jer se velika većina dvostrukih prezimena (A reč. B) odnosi na stare rodove, bilo da se radi o priženicama ili obiteljskim nadimcima.

Naime, očito je da se u 18. st. često događalo da obitelji ostanu bez muškog potomka, pa je takvo domaćinstvo preuzimao zet, odnosno priženik koji uz svoje prihvaća i ženino obiteljsko prezime. Priženici su najčešće bili iz drugih murterskih obitelji, ali bilo ih je i iz drugih naselja. Primjerice, kada je priženik iz roda Grbinov preuzeo jedno domaćinstvo iz roda Juranov, članovi te obitelji u matičnim upisima nekad su bilježeni prezimenom Grbinov, drugi put kao Grbinov reč. Juranov ili Juranov reč. Grbinov, a nekad samo prezimenom Juranov. To često otežava praćenje obiteljske genealogije takvih obitelji i traži pomniju analizu podataka iz matičnih upisa. Pravilo je da u drugoj ili trećoj generaciji potpuno prevladava ženino obiteljsko, odnosno "kućno" prezime, dok se gubi trag podrijetla po muškoj liniji. Taj proces dokumentiraju prezimena: Bašin reč. Plesnin, Bašin reč. Skračin, Božikov reč. Gržanov, Božikov reč. Kovačev, Božikov reč. Skračin, Grškov reč. Plesnin, Juranov reč. Kalebov, Lovrin reč. Šikin, i mnoga druga.

5.3. Obiteljski nadimci

Postoji i druga skupina dvostrukih prezimena, koja se po motivaciji bitno razlikuje od prethodne skupine. Tu je jedna prezimenska sastavnica zapravo obiteljski nadimak koji se može, ali i ne mora (što je češće u ovom 18. stoljeću) osamostaliti kao novo prezime. Evo nekoliko primjera tada zabilježenih obiteljskih nadimaka, koji nisu prerasli u prezimena, štoviše, neki su do danas zadržali istu funkciju: Markov reč. Jerkusov, Miletin reč. Dalmatin, Plesnin reč. Barotin, Skračin reč. Fidelin, Skračin reč. Kulinov, Skračin reč. Mihin i dr. Nova prezimena iz ovog razdoblja - u odnosu na ona zabilježena u 17. st. - razvila su se uglavnom iz nadimaka pojedinih grana starih rodova. Donosimo te osamostaljene nadimke, tj. nova murterska prezimena u 18. st.: Červarov (od Vodanovih), Češin (od Jadričinih), Draškov (od Šimatovih?), Fretin (?), Kulišićev (od Matijaševih), Macalinov (od Lovrinih), Pulisan (?), Ramešin (od Gržanovih), Šarin (od Šimatovih?), Vukasov (od Šimatovih) i Žeravićin (od Zorzinih). Postoji mogućnost da neko od tih novih prezimena potječe od doseljenikâ ili priženika, no za sad nas ništa ne upućuje na to.

5.4. "Nesvrstana" prezimena

Neka prezimena iz *Tablice 8* ne možemo, vodeći se dosadašnjim znanjima, svrstati u murterski prezimenski fond 18. st., i čini nam se da su to prezimena privremenih doseljenika ili obitelji na kraćem boravku u mjestu, kojima u matičnim upisima nije naznačena provenijencija. Manje je vjerojatno da je neko od tih prezimena zapravo nadimak koji ne možemo dovesti u vezu s tada poznatim rodovima. Ta su prezimena:

BRODOVIĆ → 1777. umro je Pere, sin Vice Brodovića, u dobi od 2 godine;

GADALTI → 1737. umro je Pere, sin pok. *Dominici Gadalti Peregrinus*, u dobi od oko 50 godina;

GATTO → 1739. krštena je Mare, kći Frane i Kate Gatto;

LOVRINOV → 1733. umrla je Mare ud. pok. Ante Lovrinova, u dobi od oko 80 god.;

LJUBANOV → 1733. krštena je Cvita, kći Šime i Ivanice Ljubanovih;

MILIĆEV → 1778. krštena je Antica, a 1781. Dumica, kćer Vice Milićeva i njegove žene Kate rod. Blažev;

SCAUR → 1741. umrla je Mira, žena Ive *Scaura*;

SPELIN → 1734. umrla je Antica, ud. pok. Ive Stelina, u dobi od 77 godina, a 1749. umro je Ante, sin pok. Ive Stelina, u dobi od 55 godina;³³

STOŠIN → 1742. umrla je Kate ud. pok. Šime Stošina, u dobi od oko 70 godina;

TOMIĆEV → 1783. umrla je Jele, kći pok. Roka Tomićeva, u dobi od oko 65 god.

5.5. "Priženička" imigracija

Već smo pokazali da običaj preuzimanja ženina obiteljskog prezimena prilikom priženjenja često sakriva tragove "priženičke" imigracije, pa se društvena sredina doima zatvorenijom i nepokretljivijom nego što ona doista jest.

Zato na ovom mjestu donosimo sve nama poznate i prepoznate priženike iz drugih mjesta, koji su, dakle, aktivni sudionici i genetski nerazdvojni dio demografskih kretanja u Murteru 18. stoljeća.³⁴

Priženik	Mjesto podrijetla	Rod i god. priženjenja	
BALLJIN Mate ³⁵	Betina	TOMIN	1724.
BANIĆ Dume pok. Šime ³⁶	Banjevci	JADRIČIN	1773.
BELIN Grgo pok. Mate	Betina	SILIN	1702.
BUĆIN Šime, sin Martina	Betina	MATANIN	1752.
BUĆIN Marko, sin Martina	Betina	TURČINOV	1770.
GALIĆ Mate pok. Šime	Radašinovci	RABOJEV	1801.
IVANČEV Mate, sin Lovre ³⁷	Žirje	MILETIN	1723.
KASUM Jure, sin Pere	Pađene	LOVRIN	1796.
KNEŽEV reč. PETRINOV Bare	Jezera	MARUŠIN	1705.
LIVAJIN Marko, sin Ive	Zlosela	BOŠKIN	1778.
MARINOVIĆ Miho pok. Ante	Šibenik	PAPEŠIN	1751.
MIĆ/MIHIĆ Šime, sin Mate	Tisno	KURKUTOV	1774.
PETRINOV → vidi KNEŽEV			

5.6. Doseljeni trgovci i obrtnici

Trgovačka i obrtnička aktivnost u Murteru tog razdoblja određena je zatvorenim i nefleksibilnim gospodarskim sustavom koji je počivao prije svega na obradi tradicionalnih kultura vinove loze i masline, te je nazočnost trgovaca i obrtnika bila uglavnom privremena i povremena.

³³ U glagoljskim maticama 1658.-1706. spominje se Juretin Ante, rođen 1692., sin Ive i Antice, te - jer su to jedini supružnici s imenima *Ive* i *Antica* u tom razdoblju - postoji mogućnost da je *Stelin* obiteljski nadimak rečene obitelji Juretin.

³⁴ Ova vjenčanja navedena su i u sklopu ispisa miješanih brakova u poglavlju o vjenčanim.

³⁵ Mate je oženio Tominu Lucu pok. Mate, i navodi se da on *sub hac cura commorantes*. U maticama ovaj bračni par više se ne pojavljuje, pa je vjerojatno da je Mate tek kraće vrijeme boravio u Murteru.

³⁶ Dume se 1773. vjenčao s Jelom, kćerkom pok. Grge Jadričina reč. Češina. Oni su imali četvero djece od koje je jedan sin u MK zabilježen kao Banić reč. Češin, druga dva sina kao Jadrićini, a kći s prezimenom Češin reč. Jadrićin. Ovo navodimo samo kao primjer složenosti pri otkrivanju i analizi porodičnih veza unutar pojedinih obitelji i rodova.

³⁷ Za njega se u MV izrijekom navodi: *modo cum Donat Miletin in hac Villa domicilante*.

Znatnijih komunalnih ili crkvenih gradnji nije bilo, a ni privatne narudžbe očito nisu bile zahtjevne. Tako se mnogi majstori (*mistri, Protti*), ali i ostali namjernici, među kojima je zacijelo bilo i trgovaca, spominju kao kumovi i svjedoci na krštenjima i vjenčanjima, a trajno se naselila samo jedna trgovačka obitelj (Majoli iz Bergama) i možda onaj jedini obrtnik kojemu se spominje zanimanje (kovač Babara iz Trogira). Vjerojatno je i doseljena trogiriska obitelj Pinelli imala trgovački predznak, premda se to izrijekom na navodi, a pitanje je da li i Luku Putnikovića, koji se doselio iz Novigrada, treba pribrojiti toj skupini ili "priženičkoj" imigraciji.

Od spomenutih, osobito se ističe obitelj **Majoli** svojom "gospodskom" fizionomijom koja je primjetna i iz ono malo podataka što ih nalazimo u matičnim upisima. Prvi je spomen te obitelji iz 1733. kad je *Paulus Mayoli mercator* kumovao na krštenju Stipi Banovu. Trgovac Majoli stanovao je na Hramini, dijelu Murtera koji je tada funkcionirao kao lučki i skladišni prostor (1738. *Paulus Majoli existens in Hramina*), a iz jednog upisa iz 1753. razvidno je da se obitelj trajno nastanila u Murteru (*Paulus Majoli ex hac Parochia*). Supružnici Pave i Artemizija Majoli imali su sedmero djece, rođene između 1737. i 1754., a među njima samo jedno muško: Jakov Dominik, koji je rođen 1745. i nakon toga mu više nema spomena. Od ženske djece, četiri starije su se kasnije udale: Ana Lucija za Jeru Radetića iz Zlosela (1766.), Marija Antonija za Nikolu Panjina iz Sali (1768.), Ivana za Lovru Prestinija iz Zadra (1772.), i Modesta Antonija za gosp. Marka Lorinija iz Sali (1778.). Dvije mlađe Pavine kćeri, Ruža Dominika i Antonija, čini se da se nisu udale, nego su ostale živjeti s majkom Artemizijom (od 1766. udovicom) u Murteru. Članovi obitelji Majoli često se javljaju kao kumovi/kume na krštenjima. Artemizija je 49 puta kumovala od 1743. do 1789. a njezina kći Ruža čak 84 puta od 1776. do 1814.³⁸ (usp. poglavlje o kumovima). Obitelj je bila podrijetlom iz Bergama, što doznajemo iz upisa o smrti Pave Majolija, koji je preminuo 5. studenoga 1766. u dobi od 56 godina, i bio sahranjen u franjevačkoj samostanskoj crkvi Sv. Stjepana na nedalekom otočiću Sustipancu (!): *Paulus Majoli ex Civitate Bergami nunc habitantes in sita Rure locum Hramine ... cujus corpus tumulus fuit in tempilo S. Stephani in Convento Scogliz*. Artemizija je nadživjela svog supruga čak 36 godina (umrla 1802.), a obitelj će očito izumrijeti smrću Antonije i Ruže Dominike nakon 1815.

Doseljena obitelj **Pinelli** iz Trogira spominje se u razdoblju 1735.-1761. Prvi je spomen 3. listopada 1735., kad je kršten Ivan Krstitelj, sin Ivana i Marije Pinelli. Kršteni kum bio je Pave Majoli. Ivan Krstitelj dobio je 1738. brata Matu, a 1743. sestru Lauru. Osim njih, spominje se i Dominika, kći Ivana Pinellija, koja je sedam puta bila kuma na krštenjima. Ona je vjerojatno kao dijete došla s roditeljima u Murter. Nakon 1761. obitelj se očito odselila.

Kao i obitelj Pinelli, i kovački obrtnik Ivan **Babara** bio je podrijetlom iz Trogira. U braku s Mandom Tikulin iz Zadra dobio je 1814. sina Matu.

Jedini doseljenik iz 18. st. čiji su potomci opstali u Murteru do danas jest Luka **Putniković** iz Novigrada (*ex Castris Novi*), koji je oženio Murterku Maru iz roda Šojin (to vjenčanje nije bilo u Murteru), i prvi put se spominje 27. siječnja 1756. kao kum na krštenju Ivanici, kćeri Jakova Šimatova.

6. Osobna imena

Prema odredbama Tridentskog koncila (1545.-1563.) župnici čitavog katoličkog svijeta bili su dužni voditi brigu da se djeci na krštenju daju kršćanska, odnosno svetačka i biblijska imena. Mnoga narodna imena time su potpuno potisnuta. Tako je, npr., imenski fond Murtera u razdoblju 1658.-1706., s obzirom na imena krštenika, bio sačinjen samo od svetačkih imena. U tom razdoblju više od polovice ukupnog broja muške krštene djece dobilo je imena Jadre,

³⁸ Usp. poglavlje o kumovima.

Ive, Mate, Šime i Ante (51%), a slično je bilo i sa ženskom krštenom djecom (48,9 % kršteno ih je pod imenima Jele, Kate, Luce i Matija). Imena su se u pravilu nadijevala u skladu s katoličkim kalendarom, odnosno po onim svecima koji se štiju u mjesecu ili susjednom mjesecu onom mjesecu u kojem je dijete rođeno/kršteno (dakako, u skladu s popularnošću pojedinih svetaca).³⁹

Ista ili slična pravila vrijede i za razdoblje koje pokrivaju ovdje promatrane matice (1718.-1815.). Jedina primjetna razlika jest u ukupnom fondu osobnih imena, koji je približno dvostruko veći u ovom razdoblju nego u razdoblju 1658.-1706. (usp. *Tablicu 9* i Prilog III.).

Tablica 9. Udio najučestalijih imena u murterskom imenskom fondu u razdoblju 1658.-1706. i 1718.-1815.

Muška djeca			
1658.-1706.	%	1718.-1815.	%
Ive	14,9	Mate	11,0
Mate	13,6	Ive	9,2
Jadre	8,9	Ante	8,4
Šime	8,6	Šime	8,0
Ante	5,6	Miho	6,0
Tome	5,0	Tome	5,5
Miho	5,0	Jakov	4,8
...		Marko	4,8
		Joso	4,1
		Andrija	3,9
		...	
Ukupni fond imena:	25	Ukupni fond imena:	51
Ženska djeca			
1658.-1706.	%	1718.-1815.	%
Kate	17,6	Matija	11,5
Jele	13,3	Ivanica	11,0
Matija	9,4	Antica	8,0
Luce	8,6	Šimica	6,9
Mande	6,4	Jakovica	6,4
Mare	6,4	Tomica	6,2
Jerka	6,4	Jele	6,1
Jakovica	5,2	Luce	5,4
Barica	4,7	Kate	4,8
Ivanica	4,7	Barica	4,7
Antica	3,9	Cvita	4,4
...		Mande	4,2
		...	
Ukupni fond imena:	23	Ukupni fond imena:	45

³⁹ K. JURAN, nav. dj. Zasižno su djeca katkad nasljeđivala ime od djeda, bake, strica ili drugih članova rodbine, a katkad i po pokojnom nesuđenom bratu ili sestri, dakle, neovisno o katoličkom kalendaru.

Neka imena su znatno pala na ljestvici učestalosti, a druga su povećala svoj udio, no sve se uglavnom vrti u istom krugu. Drugim riječima, "nova" imena nisu uzdrimala "staru" strukturu imenskog fonda, jer su obično imala vrlo malo, često samo jednog nosioca,⁴⁰ a uz to su i ona bila "strogo" katolička/svetačka (uključujući teofore Božo i Božica), osim imena Cvita (*Flora*) i možda Dobro/Dobroslav (prevedenice: *Benignus* i *Bonaventura*).

I u ovom razdoblju katolički kalendar je diktirao nadijevanje imena. Tako je, npr., čak 26 od ukupno 33 djece s imenom Bare/Bartolomej kršteno u mjesecu kolovozu (sv. Bartolomej se slavi 24. kolovoza). Također, 85 % svih Anti/Antuna je kršteno u siječnju, svibnju ili lipnju (Antun pustinjak se slavi 17. siječnja, a Antun Padovanski 13. lipnja). Svi Martini, pak, su kršteni između 5. listopada i 9. studenoga (blagdan sv. Martina je 11. studenoga). Prvi Roko koji je kršten u Murteru (1744., sin Andrije Jurjagina) zasigurno se ne bi tako zvao da nije kršten upravo na blagdan sv. Roka, 17. kolovoza (rođen je dva dana ranije). Drugi murterski Roko rođen je 1795. (sin Nikole Ježinova), i to 14. kolovoza, a kršten je 16. istoga. Još jedan znakoviti primjer: u vremenu od 7. do 28. prosinca 1777. kršteno je u Murteru šestero djece, i to sva pod imenom Tome, odnosno Tomica. Ovakvih primjera ima još cijelo mnoštvo.

Za neka nova imena mogu se nazrijeti kanali kojima su ona ušla u murterski imenski fond 18. stoljeća. Raznovrsna "profinjena" svetačka imena, uz ona "općedalmatinska" (Ive, Šime, Mate i dr.), tada su bila nazočna kod plemićkog i trgovačkog sloja u dalmatinskim gradskim sredinama. No, često se i na okolnom ruralnom području, a za Murter je to bilo očito, stvarao jedan sloj "težačke aristokracije" koja se u mnogim stvarima povodila za svojim gradskim uzorima. I inače je komunikacija između grada i sela bila puno slobodnija (Turci su konačno suzbijeni dublje u zaleđe) i primjetnija u 18. nego u prethodnom stoljeću.

Vidjeli smo slučaj doseljenih trgovačkih obitelji Majoli i Pinelli. Djeca obitelji Pinelli, koja su krštena u Murteru, zvala su se Ivan Krstitelj, Mate i Laura. Djeca Majolijevih nosila su imena Ana Lucija, Marija Antonija, Ivanica, Jakov Dominik, Modesta Antonija, Ruža Dominika/Dumica i Antonija/Antica (krštena su između 1737. i 1754.). Prvo dvostruko ime u MK upravo je zabilježeno krštenjem Ane Lucije Majoli 1737. godine. Prvo "murtersko" dvostruko ime nadjenuto je dvije godine kasnije (1739.) Filipu Jakovu, sinu Andrije Jurjagina,⁴¹ a zatim Anti Filipu Rabojevu 1743. godine. Nakon toga dvostruko ime bilježimo tek 1765., kad je ponovo kršten jedan Filip Jakov (sin Mate Skračina). Zapravo, u Murteru tek negdje oko 1785. dvostruka, pa i trostruka imena prestaju biti rijetkost. U razdoblju 1785.-1815. nadjenuto je 197 dvostrukih imena (uključujući i nekoliko trostrukih), što čini udio od 21.5%.

Mnoga nova imena donose rodovi Jelin i Jurjagin, koji se upadno ističu svojim "kumskum" vezama s mnogim plemićkim i trgovačkim obiteljima (usporedi poglavlja o kumovima i župnicima): Mate Jelin, posvjedočen s titulama *dux* i *capitano*, prvi od Murterina daje svom djetetu ime Dominik/Dume (1766., nakon što je 1745. kršten Jakov Dominik Majoli), a svom drugom sinu je nadjenuto ime Luka Faust *Benignus* (1782.). Rečeni Matin sin Dume krstio je svoju djecu pod imenima: Paškal Andrija Matija (1785.), Anđela Terezija (1789.), Mate Gabrijel (1791.) i Vičenca Franica (1794.); ove "novitete" Dume je uveo pod utjecajem obitelji Alborghetti iz Tisnoga, kojoj je pripadala njegova supruga Antica (usporedi indeks kumova). Jedini Hijacint koji je kršten u ovom razdoblju bio je sin Mate Jurjagina (1779.), a na krštenju je kumovao plemić Hijacint Soppe Papali. To je očito kako je krštenik dobio ime. Također, Mate Jurjagin je i prvi

⁴⁰ Neka su potvrđena tek kao druga ili treća imena u dvostrukim, odnosno trostrukim imenima (Apolonija, Elizabeta, Klara, *Remigia*, *Benignus*, Bonaventura, Ciprijan, Danijel, Gabrijel i Jovita), pa je pitanje koliko su uopće zaživjela u realnom životu.

⁴¹ Filip Jakov se kao ime ipak može promatrati odvojeno od ostalih dvostrukih imena, kao jedna organska cjelina, slično kao i Ivan Krstitelj ili Kuzma Damjan.

Murterin koji je svojoj kćeri dao ime Marija (1770. krštena kao Marija Katarina, no još 1739. krštena je Marija Antonija Majoli), dok je drugoj kćeri dao ime Elizabeta (krštena 1785. kao Antica Elizabeta). Matina braća Filip (rođen 1739.) i Roko (rođen 1744.) također su prvi u mjestu kršteni pod tim imenima. Još neke obitelji pripadaju u "inovatore". Npr. obitelj Nikole Skračića, koja uvodi imena Bonaventura (Dobroslov, 1786.) i Silvestar (1799.), te dalje da ne nabrajamo (ostali primjeri nisu toliko uočljivi).

7. Kumovi i svjedoci

Povezanost pojedinih obitelji s pozvanim i zamoljenim kumovima, kumama i svjedocima, koji nazoče i sudjeluju u obredima, počiva na rodbinskoj, prijateljskoj ili interesnoj (gospodarsko-socijalnoj) osnovi. Struktura tih odnosa često se može iščitati iz same građe, no katkad nedostaje sigurnih pokazatelja. Ovdje ćemo pažnju usmjeriti na one kumove i svjedoke koji nisu provenijencijom iz Murtera, a naročito su zanimljive situacije u kojima se spominju gospoda plemići i drugi uglednici, koji time svjedoče o izdignutijem društvenom i/ili gospodarskom statusu nekih murterskih obitelji i rodova.

Većina zabilježenih svjedoka iz okolnih naselja Betine, Jezera, Tisnog, pa i Zlarina ili Žirja, vezana je uz miješane brakove u kojima je jedan od supružnika iz nekog od spomenutih naselja. To se ne može reći i za svjedoke ili kumove iz obližnjeg kopnenog zaleđa (Stankovci, Banjevci, Radašinovci, Pristeg, Ceranje) jer je miješanih brakova koji se odnose na to područje zanemarivo malo (jedan supružnik iz Banjevaca i jedan iz Radašinovaca).⁴² U tim slučajevima se vjerojatno radi o odrazu gospodarskih veza temeljenih na razmjeni proizvoda između dva gospodarski nadopunjavajuća područja, što je ostalo konstantom sve do druge polovice 20. stoljeća.

Primijetili smo da se u 18. stoljeću, prema podacima iz matičnih knjiga, murterski rodovi Jelin, Jurjagin, jedna grana roda Mudronjin i još neke obitelji, ističu u društvenom životu svoje zajednice. Takav su status one mogle graditi prije svega na vlastitim gospodarskim probojima.⁴³ Velika većina uglednih kumova i svjedoka (plemići, trgovci, obrtnici, vojvode i dr.) spominju se upravo u vezi s ovim obiteljima koje su i same međusobno vidljivo povezane (brakovi, kumstva). Tako npr. nijedno od 8 krštenja djece Mate Jelina (u vremenu 1766.-1782.) nije prošlo bez jednog *gospodina* ili *gospode* u ulozi kuma/kume, a isto se odnosi i na krštenja devetero djece Matina sina Dume, koji je uostalom bio vjenčan s Antonijom Alborghetti, kćerkom gosp. Ante iz Tisnoga (među kumovima su bili: gđa Artemizija Majoli, Conte Anđelo Fondra, Vičenco Portugal iz Korčule, gosp. Tome Franić, gđa Katarina, žena gosp. Conte Hijacinta Soppe Papalija i dr.). Slično je bilo i s krštenjima u obitelji Mate Jurjagina koji je oženio Maru Matešinu iz Tisnoga (neki od kumova: plemić Hijacint Soppe Papali, Dumica, žena majstora Ivana Skoka, Conte Sebastijan Carrara iz Zadra, gosp. Andrija Borelli iz Zadra i dr.).

Oko 1730. godine u Murter se naselila jedna trgovačka obitelj iz Bergama (Majoli), a nakon njih privremeno i gospoda Pinelli iz Trogira, te pošto ni jedni ni drugi nisu zazirali od uloge kumova i svjedoka u novoj sredini, dapače, ovo je *gospodsko* kumovanje bilo omogućeno i otvoreno za druge obitelji. No, i tu očito postoje određena "pravila" jer su neki rodovi i obitelji znatno "zastupljeniji" od drugih, ali predaleko bi nas odvelo analiziranje svake pojedine situacije.

Čini nam se dovoljnim i suvislim, s obzirom na ovaj podnaslov, iznijeti još popis svih kumova i svjedoka koji nisu podrijetlom iz Murtera (osim doseljenih obitelji Majoli i Pineli), s naznakom godine ili godinâ u kojima se spominju, i s bilješkama uz neke osobe koje su nam poznate iz

⁴² Usp. poglavlje o vjenčanim.

⁴³ Usp. i poglavlje o župnicima i svećenicima.

drugih izvora ili za koje pretpostavljamo provenijenciju, kad ona nije posebno naznačena. Evo tog popisa:

- ALBORGHETTI⁴⁴ gosp. Ante, trgovac iz Tisnoga (1787.-1789.)
 ALBORGHETTI g a Terezija, kći gosp. Ante (1791.-1810.)
 ALBORGHETTI Bare, sin gosp. Ante (1792.-1802.)
 ALBORGHETTI An ela, mati Barina (1792.)
 ALBORGHETTI Vice (*Vincentius*) (1800.)
 ALBORGHETTI Ivanica, žena Vice (1801.)
 ALIĆ Ive, sin pok. Frane iz Žirja (1809.)
 ALIĆ Martin iz Žirja (1778.)
 Ante iz Radašinovaca (1767.)
 BAKAŠUN (*Bacason*) Nikola iz Šibenika (1807.)
 BANCHETTI gosp. Ante iz Tisnoga (1745.)
 BANCHETTI gosp. Andrija i njegova sestra Ivana iz Tisnoga (1785.)
 BANIĆ Jere, sin pok. Jere iz Iža (1785.)
 BAŠIĆ Marko iz Pakošтана (1723.)
 BAVČEV don Pave iz Jezera (1750.)
 BAVČEV Joso iz Jezera (1771.)
 BEBAN ? iz Zlarina (1776.)
 BEBANOVA Kate, žena Nikole iz Zlarina (1810.)
 BEGOV Marko iz Tisnoga (1787.)
 BELIN Frane (1732.)⁴⁵
 BILANOV Ive (1802.)⁴⁶
 BILIN Mate iz Betine (1749.-1778.)
 BILINA Tomica, žena Mate iz Betine (1768.)
 BILIN Marko iz Betine (1793.)
 BOGDANOVIĆ *sigr Dotor* Šime (1805.)
BOGNOLO Dominik (1745.)
 BOKANOV Frane iz Betine (1777.)
 BOLONJINO Frane iz Šibenika (1718.)
 BORELLI Presvijetli gosp. (*Illusstrissimus Dominus*) Andrija iz Zadra (1785.)
 BORGHETTI⁴⁷ Antica, kći Ante (1787.)
 BOSNIN Ive iz Betine (1731.)
 BOSNIN Ante, sin Šime iz Betine (1738.)
 BOSNIN Mate iz Betine (1807.-1811.)
 BOSNINA Kate, žena Mate iz Betine (1811.)

⁴⁴ Kako je već spomenuto, Antonija Alborghetti, kći gosp. Ante iz Tisnoga, bila je u braku s Dumom Jelinom, pa se članovi obitelji Alborghetti spominju redovito u vezi s krštenjem ili vjenčanjem nekoga iz roda Jelin.

⁴⁵ Belin je betinsko prezime.

⁴⁶ Ovo prezime postoji u Jezerima, a i ovaj Ive spominje se kao svjedok na vjenčanju gdje je jedan od supružnika iz Jezera.

⁴⁷ Vjerojatno se odnosi na prezime Alborghetti.

BRAČANOV Bare iz Jezera (1779.-1790.) (on je u upisu iz 1790. s titulom *Duce*)

BRAČANOV Vid, klerik iz Jezera (1808.)

BRAČANOV reć. JIVIN Vid iz Jezera (1771.)

BRAJKOVIĆ Jure iz Prvića (1736.)

BRČIĆ (*Bercich*) Biko iz Stankovaca (1813.)

BRKOV Božo, sin pok. Pere iz Banjevaca (1755.-1758.)

BRKOVA Stoše, žena Bože iz Banjevaca (1758.)

BRKOVIĆ Pere iz Banjevaca (1791.)

BRNIČEV Nikola (1731.)⁴⁸

BURIN Marko iz Tisnoga (1731.)

BURIN Ante iz Tisnoga (1734.)

BURTINOV Andrija iz Betine (1807.)

BURTINOV don Šime iz Betine (1808.)

CALOVIĆ Šime, sin Nikole iz Tkona (1804.-1811.)⁴⁹

CAPOR *mister* Frane iz Korčule (1769.)

CARRARA *Conte* Sebastijan iz Zadra (1768.)

CASOTTI gđa Marija iz Trogira (1786.)⁵⁰

CASTELI Jeronim iz Visa (*ex Lissa*) (1771.)

CULTOLOTUS *Antonius Italus*, sluga gosp. Pellegrinija (1723.)

ČEPRILJA (*Ceparglia*) Nikola iz Radašinovaca (1720.)

ĆURKOVIĆ Jere iz Pristega (1750.)

DALBEN gosp. Frane iz Šibenika (1739.-1765.)

DALBEN gosp. Nikola, sin gosp. Danijela (1747.)

DALBEN Danijel (1801.)

DEL ACQUA Pio koji stanuje u Šibeniku (1779.)⁵¹

DIVNIĆ Danijel, šibenski plemić (*nobilis Sibenicensis*) (1769.)

DONDIVIN Pere (1771.)⁵²

Dražina iz Pristega (1732.)

DUDIĆ Božo iz Ceranja (1772.)

FERARIN⁵³ Jakov, sin pok. Ive iz Betine (1736.)

FERARINA Ivanica, keći pok. Ive iz Betine (1738.)

⁴⁸ On je zasigurno iz Jezera.

⁴⁹ Vjerojatno rođak župnika Šime Calovića (1804.-1814.).

⁵⁰ Ona je zasigurno iz obitelji murterskog župnika Donata Casottija (1786.-1788.).

⁵¹ Pio je poznati altarist koji djeluje tada u Dalmaciji, a naročito na šibenskom području. 16. ožujka 1779. šibenski knez i patron murterske župne crkve Hijacint Soppe Papali (usp. njegovo spominjanje u našim maticama) učinio je ugovor s Piom i Vickom dell Acqua za izvedbu glavnog oltara murterske crkve (K. STOŠIĆ, *Sela šibenskog kotara*, Šibenik, 1941., 233.).

⁵² Po prezimenu je Betinjanin.

⁵³ Napomena uz prezime Ferara/Ferarin: to je prezime upravo u prvoj polovici 18. st. izumrlo u Murteru, ali ono nastavlja svoj život u Betini (nije nam još poznato koje je od ova dva mjesta ishodište tog roda). No, čini se da u to vrijeme u Betini postoji i novopridošli rod Ferrari, pa bi tek genealoška analiza i podaci iz drugih izvora mogli riješiti to pitanje.

- FERARIN Šime (1738.-1748.)
 FERARIN Šime, sin pok. Marka (1751.)
 FERRARI gosp. Frane iz Betine (1764.)
 FERRARI Čeko iz Betine (1766.)
 FERARINA Franica, ud. pok. Ive iz Betine (1808.)
 FONDRA Presvijetli *Conte* An elo (1766.)
 FONDRA FERRA *Conte* Petar Natal (1802.)
 FONDRA FERRA Prečasni gosp. *Conte* Ludovik Zoilo (1786.)
 FORTIS gosp. Mate iz Trogira (1767.-1768.)
 FRANIĆ gosp. Tome (1782.)⁵⁴
 FRIGANOVIĆ Ante, sin pok. Andrije iz Jezera (1758.)
 FRKIN Stipe iz Tisnoga (1813.)
 FULGOSI Ante (1806.)⁵⁵
 GIACOMELI *Prato* (Proto?) Frane iz Venecije (1806.)
 GIRIN Frane iz Betine (1815.)
 GRADIŠKINI Ante i Tome iz Betine (1815.)
 GULIĆ Ive Krstitelj, sin Teodora iz Filipjakova (1795.-1797.)
 HARAMBAŠIN Šime iz Zlarina (1776.)
 HLAPOV Jure (1790.)⁵⁶
 JAČOV Mihaj iz Ceranja (1744.)
 JADREŠINA Antica, žena Andrije iz Betine (1778.-1781.)
 JADREŠIN Joso, klerik (1798.)
 JAKASOV Ive, sin Jakova iz Betine (1815.)
 JAKOVČEV Dume, klerik iz Betine (1745.)
 JAKOVČEV Tadija iz Betine, 1180 (1768.)
 JAKOVČEV don Mate, kapelan iz Betine (1799.)
 JANJIĆ reč. POPILOVIĆ Tomica, žena Jose iz Vodica (1791.)
 JANJOŠ (*Iagnos*) Tripun iz Kotora (1730.)
 JELIĆ Grgo, sin Mihe iz Vrpolja (1720.)
 JUKIN Nikola iz Betine (1734.)
 JURAŠIN Ive iz Radašinovaca (1770.)
 JURIŠIĆ Tome (1796.)⁵⁷
 JUROŠEV Jere iz Betine (1787.)
 JUŠIN Jure iz Betine, 436 (1789.)
 JUŠIĆ *duce* Pere iz Betine (1798.)
 JUŠIN kapetan Pere iz Betine, 576 (1807) (vjerojatno ista osoba kao u prethodnom retku)
 KALAFAO Miho iz Sali (1772.)

⁵⁴ Nepoznate provenijencije.

⁵⁵ Vjerojatno Tišnjanin.

⁵⁶ Hlapov je jezersko prezime.

⁵⁷ Nepoznate provenijencije.

KALE Stipe (1791.)⁵⁸

Karlo (*Carolus*), sluga zadarskog trgovca gosp. An ela Petriciolija (1718.)

KUĆA (*Cucia*) Marko koji stanuje (*comorans/habitans*) u Betini (1791.-1792.)

KUĆA Tome iz Betine (1811.)

KURSAR Tome iz Prvića (1801.)

KUŠTERA Bare iz Pašmana (1803.-1808.)

LALIĆ Stipe, sin Ante iz Pristega (1760.)

LAMPALOVIĆ Martin iz Tisnoga (1718.)

LEMIĆ Martin iz Pristega (1783.)

LOGINOV M. (mister?) Ivan iz Šibenika (1750.)

LONČAREVIĆ Miho iz Ostrovice (1725.)

LOVRIĆ *Dux* Mate i njegova žena Kate (1808.-1809.)

LJUBIĆ gosp. Dominik iz Šibenika (1812.)

MAGAZINOV Marko, sin pok. Tome iz Betine (1722.)

MAGAZINOV Ante iz Betine (1723.)

MAGAZINOV don Marko iz Betine (1732.)

MAGAZINOV Marko, sin pok. Jure iz Betine (1800.)

MAKALE Tome iz Zlarina (1790.)

MARINI Antica (Tonina), žena Dujma iz Šibenika (1806.-1814.)

MARKOVIĆ *Dux* Šime (1810.)⁵⁹

MARKOVINOV Lovre iz Jezera (1809.)

MARTINELLI gđa Viktorija, žena gosp. Augustina iz Vodica (1799.-1808.)

Mate, harambaša iz Tisnoga (1723.)

MAZALIN Ante, 2062 (1801.) (usp. sljedeće retke)

MAZZOLENUS (*MAZOLENI, MAZILINI*) Ante iz Bergama (1719.-1743.) (on je 1720. sluga zadarskog trgovca Ivana Zankinija, a iz jednog upisa 1735. doznajemo da tada boravi u Betini)

MAZILINI Marija, kći Ante koji boravi u Betini (1735.)

MEŠTRIĆ Nikola iz Tisnoga (1753.)

MIKASOV Miho iz Betine (1805.)

MIKULIČIN Vid iz Betine (1728.)

MIKULIČIN Frane iz Betine (1811.)

MILANKOVIĆ Ante iz Korčule (1719.)

MILETA pošt. gosp. Dominik (1801.)

MILIN Bare iz Jezera (1763.)

MILOŠEVIĆ Ive iz Bribira (1786.)

MILOŠEVIĆ Josip, trgovac (1727.-1733.) (jednom se bilježi kao Kotoranin, jednom kao Dobročanin, a jednom kao *mercator Ascrivensis*)

MONTULI Frane (1807.)⁶⁰

NENADIN Martin iz Betine (1780.)

⁵⁸ Nesumnjivo Žirjanin. I na vjenčanju gdje se on spominje kao svjedok jedan je od supružnika iz Žirja.

⁵⁹ Nepoznate provenijencije.

⁶⁰ Isto.

- OLIVARI Miho iz Tisnoga (1790.)
 OPAČIĆ Jakov iz Vrane (1719.)
 ORADA Antica, žena Marka, i njezin sin Paškal iz Tisnoga (1811.)
 ORLOVIĆ Nikola iz Stankovaca (1725.)
 ORLOVIĆ Joso iz Stankovaca (1742.)
 PAPADOPULO *Dotor* Josip (1805.)
 PAVIĆEV Ive iz Betine (1792.)
 PAVIN Grgo iz Betine (1764.)
 PAVIN Mate, sin Mihe (1771.)⁶¹
 PERKOV Jure, sin pok. Mate iz Tribunja (1800.)
 PETRINOV don Jure iz Jezera (1763.-1771.) (vjerojatno je on kasnije jezerski župnik)
 PETRINOV don Filip (1772.)
 PETRINOV don Jure, župnik Jezera (1793.)
 PETRINOV Bare iz Jezera (1795.)
 PETRINOV narednik (*sargente*) Bare iz Jezera (1802.)
 PETRIZOLI gosp. An elo (1737.) (vidi pod: Karlo)
 PIASEVOL gosp. Dominik (1778.)⁶²
 PIRIJINA Mande (1772.)⁶³
 PORTUGALI Vičenco iz Korčule (1768.)
 RAJMONDI gosp. Josip (1791.)⁶⁴
 RATKOVIĆ Pere iz Ceranja (1796.)
 ROMAN Šime iz Žirja (1793.)
 SIMONIĆ gosp. Nikola (1749.-1760.) (on je 1756. Presvijetli gosp. *chiliarchus* šibenske biskupije)
 SKOKO Dumica, žena *mistri* Ivana iz Šibenika (1770.)
 SKOKO Petar, sin *Proti* Ivana (1747.-1757.)⁶⁵
 SLADIN Šime, sin pok. Frane iz Betine (1739.)
 SLADIN Šime iz Betine (1761.)
 SLADIN Grgo iz Betine (1796.)
 SOPPE Šimun (1721.-1747.) (on je 1721. *Reuerendus mansionarius Sibenicensis*, a 1745. prečasni gosp. kanonik)
 SOPPE gosp. Ante (1808.-1814.)
 SOPPE *Conte (Domino Comite)* Ivan iz Šibenika (1787.-1788.)
 SOPPE PAPALI gđa Katarina, ud. pok. gosp. *Conte* Jacinta (1786.-1787.)
 SOPPE PAPALI Jacint, sin pok. gosp. Ivana (1760.-1779.)

⁶¹ Vjerojatno Betinjanin.

⁶² Pretpostavljamo da je Saljanin.

⁶³ Vjerojatno Jezerka.

⁶⁴ Mislimo da je iz Tisnoga.

⁶⁵ Obitelj Skoko poznata je obitelji graditeljâ koji su radili uglavnom na šibenskom području. Kad je 1720. godine betinska crkva proširena dvjema ladama, radove je vodio Petar Skoko, a 1736. graditelj je Ivan Skoko učinio ugovor za gradnju zvonika iste crkve, koji 1749. još nije bio dovršen (K. STOŠIĆ, 222). Dakle, oni su dulje vrijeme boravili u Betini odraz čega su i ovi podaci iz matičnih upisa. Štoviše, u jednom upisu navodi se da Petar Skoko živi u luci Zdrače (1747), a to je uvala na razmeđu Murtera i Betine s burnje strane.

SOPPE PAPALI gosp. plemić Ivan (1801.)
 STEGIN Ive iz Tisnoga, (1809.)
 STRELLO Ive iz Zlarina (1790.)
 STRINJAJIĆ Ante iz Radašinovaca (1803.)
 SUBANOVIĆ Joso (1745.)⁶⁶
 SUNDEZICH *sigr* Filip (1808.)⁶⁷
 ŠANDRIN Andrija iz Betine (1811.)
 ŠEŠELJA (*Sesseglia*) Bože iz Sali (1763.)
 ŠLJOKIN Šime iz Tisnoga (1813.)
 TABULOVA Ivanica, žena Jakova (1801.)⁶⁸
 TALIĆ Pere iz Banjevaca i njegova nevjesta Stoja (žena Tadije) (1755.)
 TARCE( ) don Miho iz Šibenika (1787.)
 TERZANOVIĆ gosp. Ivo (1748.)
 TERZANOVIĆ gosp. Ante iz Šibenika (1807.)
 TOMASOV Pere iz Betine (1768.)
 TOMASOV Ante (1785.)
 TORKIĆ Šime (1791.)⁶⁹
 TRČIĆ (*Tercich*) Šime iz Vodica (1794.)
 UGNUS Tome, sin Šime iz Žirja (1809.)
 URODA *mister* Miho iz Betine (1768.)

8. Župnici i drugi svećenici

Prema podacima iz matica, murterski župnici u razdoblju 1718.-1815. bili su:
 1718.-1732. Toma Pekojević iz Vrpolja;⁷⁰
 1733.-1762. Ivan Fortis iz Trogira;⁷¹
 1762.-1772. Filip Petrinov iz Jezera;⁷²
 1772.-1786. Luka Jelić iz Murtera;⁷³
 1786.-1788. Donat Casotti iz Trogira;
 1788.-1799. Pere Bilin iz Betine;

⁶⁶ Nepoznate provenijencije.

⁶⁷ Isto.

⁶⁸ Valjda Zlarinka.

⁶⁹ Nepoznato prezime, ali usp. Trčić.

⁷⁰ Provenijencija prema: STOŠIĆ, 232. Bio je i župnik Betine 1734.

⁷¹ Zanimljivo je da se pri kraju svoje službe, u siječnju 1762., u nekoliko navrata navodi kao podžupnik (*viceparochus*).

⁷² Situacija s ovim župnikom malo je nejasna. Naime, on se u pravilu spominje kao podžupnik, a samo u tri navrata bilježi se kao župnik, a dva put kao ekonom (*economus*). Vjerojatno je tada župničko mjesto bilo upražnjeno. Usporedi i prethodnu bilješku.

⁷³ Rođen je 1741. Spominje se 1767. kao svećenik (*presbyter*) u dva upisa MU. I nakon što je prestao biti župnikom, javlja se u nekoliko matičnih upisa, s tim da se 1803. spominje kao ninski kanonik (!), a jednom je, također kao kanonik, zabilježen u ulozi krsnog kuma (1814.).

1800.-1804. Josip Fortis iz Trogira;

1804.-1814. Šime Calović iz Tkona;

1814.-1815. Luka Moro iz Brača.⁷⁴

Osim župnika, upise su unosili i drugi svećenici: župnikovi pomoćnici i zamjenici ili upravitelji župe za njezine upražnjenosti (podžupnici i ekonomi). Spominju se i svećenici, koji su u posebnim prilikama obavljali obrede krštenja i vjenčanja i umirućima davali sakramente ispovijedi, posljednje pričesti i bolesničkog pomazanja. Donosimo popis tih svećenika, nadopunjen murterskim klericima i svećenicima koji se javljaju samo u ulozi svjedoka na vjenčanjima ili kumova na krštenjima,⁷⁵ uz naznaku godine, odnosno razdoblja u kojem su isti zabilježeni:

1717. don Ante *Tarzanouich* (vjerojatno iz Šibenika);⁷⁶

1718. don Nikola Markov iz Murtera, podžupnik;⁷⁷

1719.-1721. don Donat Skračin iz Murtera;⁷⁸

1719.-1725. don Andrija Lovrin iz Murtera;

1720.-1765. don Tome Skračin iz Murtera;⁷⁹

1721. don Frane Bartolačić, župnik Betine;⁸⁰

1722.-1757. don Bare Šimatov iz Murtera;⁸¹

1723.-1727. klerik Šime Mudronjin iz Murtera;⁸²

1724. klerik Nikola Skračin iz Murtera;⁸³

1727.-1792. don Andrija Bašin iz Murtera;⁸⁴

1764. don Marko Pirija, župnik Jezera;⁸⁵

1765. don Šime Jelin iz Murtera;⁸⁶

1765. don Dominik Jakovčev iz Betine;⁸⁷

⁷⁴ Provenijencija prema: STOŠIĆ, 232.

⁷⁵ Crkvene osobe koja nisu murterske provenijencije, a javljaju se samo kao kumovi i svjedoci, navedene su u indeksu kumova i svjedoka.

⁷⁶ Ovaj svećenik krstio je jedno dijete 1717. u obiteljskoj kući zbog smrtne opasnosti, a svećani obred u crkvi obavljen je naknadno, u siječnju 1719., kad je to krštenje i upisano u maticu.

⁷⁷ Umro 1740. u dobi od oko 76 godina. Don Nikola je bio župnik Murtera od 1701. do 1706., a možda i kasnije (matice za razdoblje 1706.-1718. nisu sačuvane). Usp. u: K. JURAN, nav. dj.

⁷⁸ Umro 1742. u dobi od oko 65 godina.

⁷⁹ On je unio priličan broj upisa u navedenom razdoblju, no samo se jednom, 1760., spominje kao kapelan. Umro je 1770. u dobi od oko 80 godina.

⁸⁰ Spominje se u jednom upisu iz MU kao svećenik koji je posljednji put ispovijedio pokojnu Jelu, ženu Luke Skračića.

⁸¹ Umro 1771. u dobi od oko 89 godina.

⁸² Roden 1703. a umro kao mlad svećenik 1730.

⁸³ Za njega znamo samo iz upisa u MU gdje je potvrđena njegova smrt spomenute godine.

⁸⁴ On je zabilježen kao klerik više puta u razdoblju 1727.-1743., zatim kao poddakon 1743., dakon 1744., a s titulom svećenika od 1745. Umro je 1793. u dobi od oko 80 godina.

⁸⁵ On je 6. 11. 1764. dozvolom župnika Petrinova (takoder Jezeranina) krstio Šimu, sina Ive Gržanova i njegove žene Mande.

⁸⁶ Spominje se samo jednom kao svjedok na vjenčanju. Umro je 1765. u 25. godini života.

⁸⁷ Spomenut je u jednom upisu iz MU kao podžupnik Betine kad je dao posljednje sakramente don Šimi Jeliću koji je preminuo u kući Mate Magazinova u Betini (usp. prethodnu bilješku). Iz matica doznajemo i da je don Dominik 1778. bio župnik Zlosela.

- 1766.-1774. don Jure Petrinov iz Jezera;⁸⁸
 1771.-1814. don Ante Mudronjin iz Murtera;⁸⁹
 1773. *arciprete* Frane Miočević;⁹⁰
 1774.-1797. don Marko Turčinov iz Murtera;⁹¹
 1777.-1778. klerik, a zatim podđakon Joso Skračin iz Murtera;⁹²
 1778.-1799. don Ante Jurjagin iz Murtera;⁹³
 1779.-1814. don Pere Jelin iz Murtera;⁹⁴
 1782.-1797. don Šime Šikin iz Murtera;⁹⁵
 1785.-1814. don Jere Jelin iz Murtera;⁹⁶
 1786. don Andrija Jurjagin iz Murtera;⁹⁷
 1787. fra Augustin Casotti iz Trogira;⁹⁸
 1798.-1799. don Mate Jakovčev iz Betine, kapelan;
 1799. don Vid Tomin Petrinov (valjda Jezeranin), *namistnik plovanije*;⁹⁹
 1805.-1807. don Andrija Mudronjin iz Murtera;
 1805.-1811. don Jakov Skračin iz Murtera;¹⁰⁰
 1807. don Bare Špadin iz Vrgade;
 1807. arhidakon Mihovil Furlani;¹⁰¹
 1808. kanonik Ante Staničić.¹⁰²

Dakle, u promatranom razdoblju (1718.-1815.) Murter je iznjedrio 19 svećenika koji su ostavili traga u crkvenom životu župe. Uz to, znamo i za jednog klerika kojega je prerana smrt zauzela u duhovnom napredovanju. No, samo jedan od njih, don Luka Jelić - koji je kasnije u crkvenoj hijerarhiji napredovao do kanoničke službe - bio je župnik u svom rodnom mjestu

⁸⁸ Bio je nećak župnika Filipa Petrinova. Spomenut je 1766. kao đakon, sljedeće godine primljen je u svećenički red, 1771. bio je podžupnik, a 1774. župnik Betine.

⁸⁹ Još 1765. navodi se kao klerik, 1769. bio je podđakon, a iste godine već i đakon. Bio je župnikov pomoćnik (*coadjutore*) 1772. i kapelan 1773. Zatim je 1776. zabilježen kao podžupnik Zatona, 1780.-1783. kao župnik Žirja, a u razdoblju 1799.-1806. nekoliko puta samo kao podžupnik i *Pro Parochus*.

⁹⁰ Obavio je jedan obred vjenčanja u šibenskoj katedrali.

⁹¹ On je bio 1770. klerik, 1776. župnikov pomoćnik, a 1786. i 1788. podžupnik. Umro je 1797. u 49. godini života.

⁹² Javlja se samo kao svjedok na vjenčanjima. Umro je 1782. kao mlad svećenik u 26. godini života, a sahranjen je u crkvi Sv. Lovre u Šibeniku.

⁹³ Rođen je 1748. Bilježimo ga 1771. kao klerika, 1772. kao podđakona, a 1775 kao svećenika.

⁹⁴ Rođen je 1755. Već 1772. spominje se kao klerik, 1777. podđakon, 1778. đakon, a 1814. vršio je funkciju ekonoma.

⁹⁵ On je bio klerik 1777, podđakon 1779., đakon 1780., a kao svećenik se navodi od 1782. Umro je 1797., s navršenih 40 godina.

⁹⁶ Rođen je 1760., stupio za klerika najkasnije 1780., a bio je podžupnik 1808.

⁹⁷ Samo je jedan njegov spomen (u MK).

⁹⁸ Dozvolom župnika (koji je iz istog roda - Casotti) krstio je kćer Stipi Frkinu.

⁹⁹ Ovaj je svećenik unio tri upisa (1 u MK i 2 u MU), nama zanimljiva zato što su napisana hrvatskim jezikom.

¹⁰⁰ Jednom je spomenut kao župnik Jadrtoveca (1805.).

¹⁰¹ Obavio je obred jednog murtersko-betinskog vjenčanja u crkvi Sv. Marije Belverde u Šibeniku.

¹⁰² Vjenčao je jedan murterski par u crkvi Sv. Marije Belverde u Šibeniku.

(od 1772. do 1786.). Većina ostalih murterskih svećenika spominju se u funkciji podžupnika, ekonoma ili župnikova pomoćnika, a neki tek kao svjedoci na vjenčanjima.

Postavlja se pitanje je li stupanje pojedinih mladića u kleričku službu uvjetovano kvalitetom socijalno-gospodarske sastavnice u životu obitelji, brojnošću djece u tim obiteljima, religioznim nadahnućem, tradicijskom genetskom vezom ili kakvom drugom situacijom. Naime, obitelji, ili rjeđe - zajednice obitelji, bile su temeljne gospodarske jedinice (za naše područje u pravilu na zemljoradničkoj osnovi uz stočarsku i ribarsku nadopunu) kojima je život pojedinca bio podređen. Glavar obitelji predstavljao je organizatora i voditelja gospodarstva, a tek su zdrava i brojna djeca jamčila održanje i osiguravala potrebnu radnu snagu. Svećenici, kao što ćemo pokazati, dolaze češće iz onih obitelji koje su bile brojnije i gospodarski snažnije, ali i obiteljskom tradicijom prijemljive za takvo zvanje koje, osim duhovnog, omogućuje i svojevrsni društveni utjecaj, pa i moralni oslonac, možda i posredno "iskupljenje", samoj obitelji. Dakako, sve povode i razloge za svećeničko zvanje ne možemo strpati u ovako uzak okvir, ali možemo iznijeti neka zapažanja koja idu tim smjerom.

Promatrajući samo "suhoparne" matične upise, već smo zaključili da su određene obitelji/rodovi na društvenoj ljestvici ponešto izdignutije od ostalih, iako nam je geneza tog procesa za sada neuhvatljiva.¹⁰³ Rod Jelin/Jelić jedan je od takvih. Ive Jelić je u prvoj trećini 18. st. obavljao službu serdara, a među njegovim potomcima nalazimo harambaše, kapetane, vojvode (*Dux*) i, dakako, svećenike. Čak tri njegova unuka (Luka, Pere i Jere) bili su svećenici, a Luka je bio murterski župnik, kasnije i ninski kanonik. Rod Jurjagin također se ističe svojom društvenom fizionomijom istkanom iz matičnih podataka. Don Ante i don Andrija iz Jurjaginih potpuno se uklapaju u tu sliku. Jedna od rijetkih lokalnih upravno-redarstvenih službi što se spominju uz određene osobe (uz službe serdara, kapetana, harambaše i vojvode, koje su "rezervirane" za Jeline) jest i *sergente* (narednik), koja je vezana uz Tomu Mudronjina (1745.-1807.). Važno nam je primijetiti da je don Ante Mudronjin Tomin brat, a klerik Šime Mudronjin, koji se spominje 1723.-1727., Tomin stric. Dodajmo da je i treći Mudronjin koji je zabilježen kao crkveno lice - klerik Andrija, zapravo Tomin sin. I krug je zatvoren. Skračini su u tom razdoblju dali 4 svećenika (Donat, Tome, Joso i Jakov) i jednog prerano umrlog klerika (Nikola). To nas nipošto ne začuđuje, s obzirom da je taj rod i u 17. st. aktivno sudjelovao u duhovnom životu zajednice (don Jadre Skračić bio je župnik Murtera 1661.-1701., a don Jere Skračić unio je više glagoljskih matičnih upisa u razdoblju 1676.-1706.).¹⁰⁴ Ipak, svećenik Joso Skračić zapravo je podrijetlom iz roda Bašin, jer se njegov otac priženio u obitelj Skračin i preuzeo ženino prezime. Ali time smo na početku jedne druge "tajne" veze, jer postoji velika vjerojatnost da je don Andrija Bašin (oko 1713.-1793.) Josin rođeni stric.¹⁰⁵

Prethodnom analizom obuhvaćeno je 14 od ukupno 20 murterskih klerika i svećenika koji su nam poznati u tom vremenu. To nas usmjerava prema zaključku o velikoj ulozi obiteljske tradicije, društvenog statusa i gospodarskih kapaciteta pojedinih obitelji pri slanju mladića u kleričku službu. Obiteljska situacija ostale šesterice zahtijeva nešto dublju analizu, no to ne znači da se oni ne uklapaju u takav zaključak.¹⁰⁶

¹⁰³ Usp. poglavlje o kumovima i svjedocima.

¹⁰⁴ K. JURAN, nav. dj. Tradicija je održana i do danas. Naime, donedavni murterski župnik (do kolovoza 2003.) bio je don Ante Skračić.

¹⁰⁵ Nažalost, don Andrija rođen je oko 1713., a matice za razdoblje 1706.-1718. nisu sačuvane, pa ne možemo biti sigurni u ovu tvrdnju iako ima drugih indicija. Provjeriti se može samo zahvatom u ostalu izvornu građu.

¹⁰⁶ Primjerice, poznato nam je iz matične knjige umrlih 1815.-1837. da su kraće vrijeme u tom razdoblju službovala u Murteru dva domaća svećenika: don Pere Šikić i don Martin Lovrić (umrli su prilično mladi). Ovdje ih spominjemo zato što po jednog don Lovrića (Andrija) i don Šikića (Šime) imamo i u 18. st.

LITERATURA

- ANDREIS, M., Povijesna demografija Velog Drvenika, Malog Drvenika i Vinišća do god. 1900., *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 40/1998., 227-301.
- ANDREIS, M., *Stanovništvo Drvenika i Ploče: povijesna antroponimija do godine 1900.*, Trogir, 2000.
- BERTOŠA, M., Matične knjige - arhivsko vrelo o demografskim previranjima predindustrijske Europe, *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci*, 41-42./1999.-2000., 315.-352.
- BERTOŠA, M., Treći jahač apokalipse: Istra u doba gladi i tifusa (1815.-1818.), u knjizi: *Izazovi povijesnog zanata*, Zagreb, 2002.
- BERTOŠA, S., *Život i smrt u Puli: starosjeditelji i doseljenici od XVII. do XIX. stoljeća*, Pazin, 2002.
- JURAN, K., Murterske glagoljske matice, *Studia ethnologica Croatica* (primljeno za tisak).
- KRIVOŠIĆ, S., Izvori za historijsku demografiju: starije matične knjige, *Arhivski vjesnik*, 31./1988., sv. 32., 13.-30.
- KRIVOŠIĆ, S., *Stanovništvo Dubrovnika i demografske promjene u prošlosti*, Dubrovnik, 1990.
- KULUŠIĆ, S., *Murterski kraj*, Društveni centar Murter, Murter, 1984.
- PERIČIĆ, Š., Gladne godine u mletačkoj Dalmaciji XVIII. stoljeća, *Radovi Zavoda JAZU u Zadru*, 27-28./1981., 179.-194.
- STOŠIĆ, K., *Sela šibenskog kotara*, Šibenik, 1941.
- STRGAČIĆ, A., Inventar fonda matičnih knjiga Državnog arhiva u Zadru, *Arhivski vjesnik*, 2./1959.
- ŠUPUK, A., Dvije matice (šibenska i primoštenska) i njihovo antroponimno značenje, *Povid - zbornik radova o primoštenskom i rogozničkom kraju*, 1./1997., Primošten-Šibenik, 205.-238.
- ŠUPUK, A., Najstarija matica šibenskog predgrada Dolac, *Čakavska rič*, br. 2., Split, 1974., 5.-30.
- Vrijeme ženidbe i ritam poroda (Dubrovnik i njegova okolica od 17. do 19. stoljeća)* (više autora), Dubrovnik, 2000.

PRILOG I.

Broj vjenčanih, krštenih i umrlih u Murteru prema župnim maticama 1718.-1815.

Godina	Vjenčani	Kršteni			Umrli		
		M	Ž	UK	M	Ž	UK
1718.	5	4	11	15	3	3	6
1719.	6	19	15	34	11	9	20
1720.	7	5	5	10	16	17	33
1721.	2	9	11	20	3	5	8
1722.	3	11	12	23	5	6	11
1723.	5	8	11	19	1	1	2
1724.	6	8	10	18	7	2	9
1725.	4	8	12	20	1	2	3
1726.	0	9	3	12	0	2	2
1727.	7	13	12	25	6	2	8
1728.	2	6	14	20	3	7	10
1729.	1	7	8	15	11	15	26
1730.	5	4	5	9	7	5	12
1731.	14	16	9	25	3	3	6
1732.	10	14	5	19	4	5	9
1733.	2	9	12	21	7	8	15
1734.	5	11	11	22	16	5	21
1735.	2	18	13	31	7	2	9
1736.	5	7	9	16	7	2	9
1737.	5	20	15	35	6	10	16
1738.	9	19	11	30	25	23	48
1739.	8	15	15	30	6	2	8
1740.	0	6	10	16	17	17	34
1741.	1	5	2	7	19	28	47
1742.	7	9	7	16	11	18	29
1743.	9	14	12	26	11	9	20
1744.	7	5	9	14	6	10	16
1745.	11	17	18	35	10	9	19
1746.	5	6	9	15	7	8	15
1747.	12	12	11	23	3	2	5
1748.	3	9	10	19	7	4	11
1749.	9	18	12	30	4	3	7
1750.	12	13	14	27	3	3	6
1751.	12	18	10	28	8	5	13
1752.	8	8	8	16	7	4	11
1753.	8	8	13	21	4	7	11
1754.	1	12	9	21	8	8	16
1755.	4	13	14	27	17	14	31

1756.	9	17	19	36	8	6	14
1757.	4	14	12	26	14	16	30
1758.	5	13	10	23	27	22	49
1759.	2	11	8	19	14	10	24
1760.	11	17	18	35	5	6	11
1761.	7	12	15	27	10	8	18
1762.	8	25	16	41	13	21	34
1763.	9	25	21	46	13	6	19
1764.	4	11	8	22	21	20	41
1765.	2	16	17	33	13	12	25
1766.	2	17	8	25	11	15	26
1767.	1	10	12	22	13	12	25
1768.	8	16	12	28	4	9	13
1769.	4	21	16	37	17	10	27
1770.	9	18	17	35	22	17	39
1771.	6	12	17	29	20	27	47
1772.	3	14	17	31	37	48	85
1773.	8	6	14	20	13	14	27
1774.	11	6	14	20	7	14	21
1775.	4	19	11	30	10	13	23
1776.	4	12	15	27	6	5	11
1777.	12	20	27	47	10	4	14
1778.	10	23	7	30	14	9	23
1779.	7	10	14	24	7	15	22
1780.	6	7	10	17	9	11	20
1781.	5	13	20	33	3	9	12
1782.	3	14	15	29	13	14	27
1783.	7	6	4	10	40	45	85
1784.	7	8	7	15	5	2	7
1785.	3	17	13	30	9	11	20
1786.	5	9	13	22	13	6	19
1787.	11	17	10	27	7	7	14
1788.	9	15	12	27	8	6	14
1789.	6	6	6	12	8	8	16
1790.	7	12	15	27	5	5	10
1791.	8	11	22	33	10	13	23
1792.	13	16	13	29	13	20	33
1793.	7	13	22	35	12	3	15
1794.	8	9	16	25	8	12	20
1795.	3	10	6	16	5	8	13
1796.	11	13	14	27	11	7	18
1797.	4	15	17	32	6	8	14
1798.	12	19	18	37	8	14	22

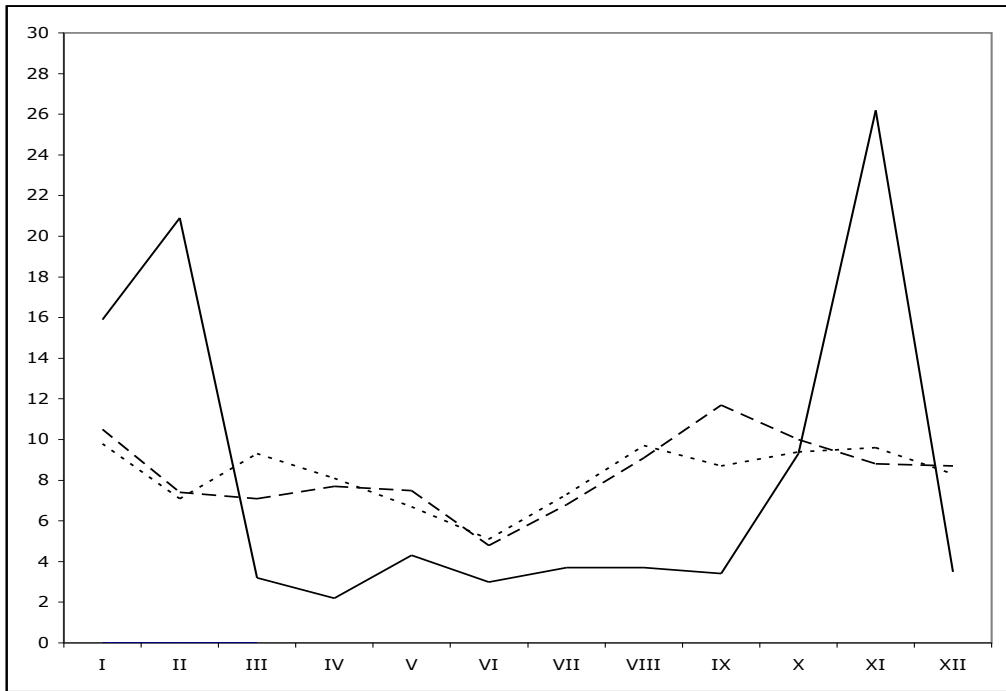
1799.	7	20	11	31	14	10	24
1800.	10	15	17	32	12	8	20
1801.	7	17	14	31	12	5	17
1802.	9	11	10	21	10	6	16
1803.	8	13	15	28	6	8	14
1804.	2	17	17	35	19	23	42
1805.	4	20	17	37	25	16	41
1806.	10	25	17	42	9	9	18
1807.	7	23	21	45	10	12	22
1808.	17	23	15	38	11	5	16
1809.	8	19	17	36	10	12	22
1810.	6	16	25	42	7	16	23
1811.	6	17	11	29	9	19	28
1812.	0	14	11	25	9	6	15
1813.	4	2	11	13	17	15	32
1814.	3	20	17	37	6	9	15
1815.	8	8	11	19	3	5	8
Ukupno	623	1288	1252	2547	1008	1017	2025

Napomena za krštenja: 7 je krštenika nepoznatog spola: 1764. (3); 1804. (1); 1807. (1); 1810. (1); 1811. (1).

PRILOG II.

Sezonsko kretanje rođenja, vjenčanja i smrti u Murteru u razdoblju 1718.-1815.

Mjesec	Vjenčani	%	Rođeni	%	Umrli	%
I	99	15,9	267	10,5	199	9,8
II	130	20,9	189	7,4	152	7,5
III	20	3,2	180	7,1	189	9,3
IV	14	2,2	195	7,7	165	8,1
V	27	4,3	191	7,5	135	6,7
VI	19	3,0	121	4,8	103	5,1
VII	23	3,7	172	6,8	147	7,3
VIII	23	3,7	230	9,1	196	9,7
IX	21	3,4	296	11,7	177	8,7
X	58	9,3	255	10,0	191	9,4
XI	163	26,2	224	8,8	194	9,6
XII	22	3,5	220	8,7	168	8,3
nepoznato	4	0,6	7	0,2	9	0,4
Ukupno	623	100	2547	100	2025	100

vjenčanja ----- rođenja - - - - - smrti ······

PRILOG III.

Imena muške krštene djece u Murteru prema matičnoj knjizi krštenih 1718.-1815.

Osobno ime	Blagdan	Jednostruka imena Broj nositelja	Mjesec krštenja												Dvostruka imena		Ukupno	%
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	1. ime	2. ime		
Andrija	30.11.	46	-	1	-	-	-	2	-	1	-	7	31	4	4	5	55	3,9
Antun	17.01./13.06.	97	33	-	1	1	29	21	2	-	2	1	3	3	6	16	119	8,4
Augustin	28.08.	6	1	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	2	8	0,6
Bartolomej	24.08.	33	1	-	-	3	-	-	1	26	-	-	1	1	4	3	40	2,8
Benignus		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,07
Blaž	03.02.	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	5	0,4
Bonaventura		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	0,1
Božidar	25.12.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	5	0,4
Ciprijan		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,07
Danijel		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,07
Dominik	08.08.	3	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	5	0,4
Donat	27.02.	15	4	7	1	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	15	1,1

Dujam	07.05.	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,07
Faust		2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1		4	0,3
Filip	03.05.	4	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	0,4
Filip Jakov	03.05.	3	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0,2
Franjo	04.10.	19	-	1	-	-	-	-	-	1	6	10	1	-	2	3		24	1,7
Gabrijel		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,07
Gašpar	06.01.	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	8	0,6
Grgur	02.01./12.03.	29	4	7	15	1	-	-	-	-	1	-	-	1	4	-		33	2,3
Hijacint	17.08./11.09.	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	0,07
Ilija	20.07.	5	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	5	0,4
Ivan	24.06./27.12.	109	12	4	-	5	26	9	3	16	8	1	12	13	15	7		131	9,2
Ivan Krstitelj	24.06.	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	0,1
Jakov	03.05./25.07.	58	-	-	-	6	11	1	35	3	1	-	-	1	4	6		68	4,8
Jeronim	30.09.	7	1	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	2		9	0,6
Josip	19.03.	45	4	13	23	2	-	-	1	-	-	-	-	1	4	9		58	4,1
Jovita		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,07
Juraj	23.04.	49	3	3	12	28	1	-	-	-	1	1	-	-	5	2		56	3,9
Karlo		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0,07
Kristofor	25.07.	3	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	2	3		8	0,6
Kuzma	26.09.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	0,07
Kuzma Damjan	26.09.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	0,07
Lovro	10.08.	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	2		6	0,4
Luka	18.10.	36	1	-	1	-	-	1	2	4	2	24	1	-	3	-		39	2,7
Marko	25.04.	58	5	4	10	29	4	1	1	1	2	-	1	-	4	7		69	4,8
Martin	11.11.	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	16	-	3	2		28	2,0
Matej / Matija	21.09./24.02.	123	21	31	3	2	1	-	5	16	37	2	3	2	17	17		157	11,0
Melkior	06.01.	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	3		12	0,8
Mihovil	29.09.	76	-	1	1	2	9	-	2	9	47	3	1	1	8	2		86	6,0
Nikola	06.12.	26	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	13	9	1	4		31	2,2
Paskal		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,07
Pavao	15.01./29.06.	25	17	1	2	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	1		26	1,8
Petar	29.06.	31	1	-	1	1	6	14	5	1	-	-	1	1	4	3		38	2,7
Rok	16.08.	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	3	-		7	0,5
Silvestar	31.12.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1		2	0,1
Stjepan	26.12.	26	1	-	1	1	-	2	3	2	1	1	2	12	4	2		32	2,2
Šimun	18.02./28.10.	94	15	10	-	3	-	1	2	3	12	44	4	-	11	9		114	8,0
Tadej	28.10.	4	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	1	-	2	1		7	0,5
Toma	28.01./03.07.	62	6	-	1	-	1	-	1	2	-	5	16	30	10	6		78	5,5
Vid	15.06.	10	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	3		13	0,9

PRILOG IIIa

Imena ženske krštene djece u Murteru prema matičnoj knjizi krštenih 1718.-1815.

Osobno ime	Blagdan	Jednostruka imena Broj nositelja	Mjesec krštenja												Dvostruka imena		Ukupno	%	
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	1. ime	2. ime			
Agneza	21.01.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,08
Ana	26.07.	34	1	2	3	-	2	2	20	2	1	1	-	-	1	3	38	2,9	
Anastazija	25.12.	8	1	2	1	-	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-	8	0,6	
Andrijana	30.11.	8	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	4	1	1	-	9	0,7	
Andelka		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0,08	
Antica	17.01./13.06.	95	30	4	3	5	23	21	-	-	3	1	1	4	4	7	106	8,0	
Apolonija	09.02.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,08	
Barbara	04.12.	28	-	-	-	-	-	-	1	2	3	8	8	6	-	2	30	2,3	
Barica	24.08.	56	-	1	-	1	-	1	5	44	1	-	1	2	4	2	62	4,7	
Božica	25.12.	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	1	7	0,5	
Cvita		53	1	12	33	7	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	58	4,4	
Dominika	08.08.	21	1	3	-	-	3	1	6	7	-	-	-	-	2	3	26	2,0	
Elizabeta	04.07./17.11.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,08	
Filipa	03.05.	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	0,2	
Franica	04.10.	17	1	-	2	2	-	-	-	2	4	6	-	-	2	2	21	1,6	
Gašpara	06.01.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0,08	
Ivana	24.06./27.12.	135	14	2	12	9	21	19	1	13	7	4	12	21	4	6	145	11,0	
Jakovica	03.05./25.07.	76	6	4	8	25	10	6	14	1	1	-	-	1	3	6	85	6,4	
Jelena	22.05./18.08.	75	4	3	9	19	6	-	2	7	24	1	-	-	3	3	81	6,1	
Jeronima	30.09.	37	-	-	-	2	1	-	1	3	25	3	2	-	1	4	42	3,2	
Josipa	19.03.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,08	
Jurka	23.04.	3	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	8	0,6	
Justina		8	-	-	-	-	-	-	-	-	3	5	-	-	2	1	11	0,8	
Katarina	25.11.	55	-	2	2	-	-	-	-	2	7	11	29	2	4	4	63	4,8	
Klara	11.08.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,08	
Laura	10.08.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	0,08	
Lucija	31.10./13.12.	68	-	2	3	1	1	-	-	2	6	22	12	19	1	3	71	5,4	
Magdalena	22.07.	53	3	3	4	4	2	5	25	2	1	-	2	2	2	1	56	4,2	
Margareta	18.01./16.11.	14	2	-	2	1	1	-	3	-	1	3	1	-	-	-	14	1,1	
Marija	....	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	1	9	0,7	
Marta	29.07.	6	1	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	9	0,7	
Matija	24.02./21.09.	140	26	33	7	5	2	3	2	16	37	2	3	4	7	5	152	11,5	
Modesta		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0,08	
Nikoleta	06.12.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	0,3	
Pavica	15.01./29.06.	4	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	0,3	

Petrica	29.06.	3	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	3	0,2
Remigija		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	0,08
Ruža		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	0,2	
Skolastika	10.02.	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,08
Šimica	18.02./28.10.	81	8	7	1	3	1	-	-	2	19	36	4	-	6	4	91	6,9
Tadijana	28.10.	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	0,2
Terezija		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	0,2
Tomica	28.01./03.07.	77	4	2	-	1	-	-	-	1	1	6	20	42	1	4	82	6,2
Uršula	21.10.	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	1	-	7	0,5
Vincencija		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0,08

Murter population during 18th and early 19th century - registers of births, marriages and deaths from 1718-1815 period

The article analyses registers of birth, marriages and deaths of Murter parish in the period from 1718 to 1815. Basic information on content and form of registers, as well as basic demographic data (annual and seasonal rate of born and baptized, married and dead, average age of men and women at the time of their wedding, age structure of those who died) are given. Information on given and family names is also presented and these data are important to discover connections of Murter population with other villages and towns. Registers also show the social differences among Murter population. Wealthier families obviously developed contacts with nobility and merchants, because members of these families can be traced in registers as godfathers and witnesses. Members of more influential and wealthier Murter families often took part in the local administration (*dux, sergente, capitano, serdar*) and clergy. The important feature of Murter population is continuity of traditional families. In the period of almost one century only three or four new families temporary appeared in Murter. Extinction of male members of the family was usually resolved through marriage and husband took his wife's family name. Husbands from matrilineal marriages usually came from other Murter families and rarely from other villages. This article gives general information on demographical and statistic developments of the Murter population during 18th and early 19th century, but further research will surely give new important discoveries.